

1

Digueu-me Mundi, si voleu, que tothom em diu així. El meu nom és Gamundi, Ramon Gamundi. Sóc tortosí, però que en fa, d'anys, que a les terres de l'Ebre no hi poso els peus! Tortosa va ser ma infantesa i un tros de joventut. I prou. La meva vida ha estat, potser, la d'una ovella negra, no perquè m'hagi dedicat volgudament a fer mal a tort i a dret, ni perquè m'hagi mostrat rebel o insubmís. Res de tot això; me'n vaig anar del ramat i prou. I quan dic i prou, vull dir que no cal donar-hi més voltes, que la vida ja és força difícil d'entendre i, per tant, no cal encaparrar-s'hi més del compte. Les coses són complicades fins a un punt. Aquest punt és l'i-prou. Parlar més enllà de l'i-prou és embolicar la troca inútilment.

Mon pare era bona persona: no robava, no mata-va... Això sí, sempre estava empenyat. Emprenyat

amb la vida, emprenyat amb el món. Tenia un foc d'enuig a dins el cos que li cremava dia i nit i que, massa sovint, ell mateix encenia més amb els gotets de cassalla. Quan estava serè i tranquil em deia: Ramonet, ja fas bondat a l'escola? Sí, pare, li contestava jo mentre mirava de tocar el dos per no allargar la conversa.

Ma mare era ben bé un escarràs, un burro de la feina, pobra. Em va tenir a mi i a una xiqueta setmesona que sempre va tenir una salut ben fràgil, fins que una pulmonia se la va emportar a l'altre barri quan jo acabava de fer els vuit anys. La mort de la Maricín la va enfonsar, ma mare. A mi m'estimava, ma mare, però la Maricín era la nineta dels seus ulls. No ho dic dolgut, ho dic perquè és veritat i prou.

El panorama que havia a casa, i més des que va morir la Maricín, no era per saltar d'alegria. El pare treballava de manobre a l'ajuntament. Vinga a obrir rases a pic i pala, i vinga a tancar-ne. Quants homes no s'haurien pogut sepultar amb les rases que va arribar a fer el meu pare! Tot Tortosa, segurament. Sort de la cassalla de les vuit, del cigaló de les deu, i de les cassalles i els cigalons de la resta del dia. Això li donava corda. Cigalons i cassalles eren la benzina del

motor de la seva vida. Fins que el motor es va aturar de cop i va deixar caure el seu cos mort al fons d'una rasa que ell mateix acabava d'enllestir. La mare no va plorar ni poc ni molt, la defunció del pare, perquè ja no li quedaven llàgrimes; n'havia pràcticament exhaurit l'existència amb la mort de la Maricín. No és que la mare no s'estimés el pare, que segur que se l'estimava a la seva manera, però el patiment deu tenir un límit i ella ja hi era a tocar quan va perdre ma germana.

Tinc bon record, això sí, dels diumenges a la tarda. Solíem anar al parc de la ciutat tots quatre. El pare ens comprava una paperina de xurros a ma germana i a mi. Després anaven a l'estany a tirar molletes de pa als peixos. I quan feien la fira agrícola de maig o a les festes de la Cinta, al parc muntaven la barra tortosina; i el meu pare ens convidava a un entrepà de baldana i ens permetia beure un rajolí del porró de vi que la barra posava a disposició lliure dels clients. Aquests eren moments feliços que recordo. Potser n'hi va haver algun més que no recordo o que ara em fa mandra voler recordar. Poca cosa a explicar i prou.

Als setze anys em vaig allistar a "la Marina", l'exèrcit espanyol del mar. ¡La Marina te llama!, deia insistentment un anunci que feien a la tele. I me n'hi vaig

anar.

2

Ude juliol. L'estiu havia arribat valent, amb força empenta. Aquell dia era roent com l'oli d'un ou ferrat enmig de la paella; feia una calor intensa, sufocant. Les escoles feia dies que havien tancat les portes i la canalla i el jovent omplien els carrers del pobles i ciutats amb una alegria contagiosa. El sol, descarat, s'exhibia potent com un fatxenda de barri i convidava tothom a fer el llangardaix.

Un cotxe descapotable vermell cirera, nou de trinca, lluí la silueta esportiva per les costes del Garraf com un vehicle de juguina sobre un escalètric gegant. El cotxe, col·locat sobre el traçat de la carretera, resseguia obedient el perfil retallat i abrupte de la costa com una formigueta que es coneix bé el seu camí. Els ocupants del biplaça, una dona i un home, xerraven animadament. Conduïa la dona, vestida elegantment d'esport: un mocador de seda estampat de

colors cridaners al cap, ulleres de sol amb muntura i vidres negres, un suèter de lli sense mànigues color crema, pantalons blancs de cotó cenyits als peus amb una veta de la mateixa roba i uns mocassins cireres com el cotxe.

—Què, rateta, va fi? —va demanar—li ell.

—M'encanta! És una delícia.

El cotxe esportiu es desplaçava alegre i festiu. Les rodes lliscaven suaus sobre un asfalt calent, tou. Les llànties platejades de l'automòbil, amb barnilles trenades, giraven i giraven com una ruleta. Quatre rodes de la fortuna sostenien la felicitat cirera de la parella.

La dona va fer un sospir. Era un deix de satisfacció, necessitava expulsar la joia que l'omplia com un pneumàtic massa inflat. No era només el cotxe nou; no en sabia la raó, però se sentia feliç. Potser era el sol vigorós, o aquell blau immens d'una mar calmada i riallera, infinita; potser era, simplement, l'estrena particular del temps de l'estiu. La bondat de l'estiu. L'Arcadi, el seu marit, era al seu costat i estava tranquil, amable, sense cap símptoma de neguit per culpa de la feina. I el seu fill, el Ricard, els estava esperant a ca l'avi a punt d'embarcar-se amb ells cap a Menorca. Tres setmanes a l'illa del vent. Només havien d'arribar

a Barcelona per a acabar de fer les maletes, tornar a ca l'avi a recollir el Ricard i cap a Menorca falta gent. Podia no sentir-se feliç?

—Arqui —així anomenava la dona el seu marit—, m'has de prometre que no fareu bestieses amb la barca. I que no us allunyareu gaire de la costa...

—Sí, dona, no pateixis!

—El Ricard no en té mai prou, no té senderi; si tu no el frenes una mica...

—Que sí, dona, que sí. No t'amoïnis.

—No, ja ho sé, però és que...

—Però és que què?

—Doncs... no riguis, eh?

—No ric.

—...

—Vinga, dona, digues!

—Arqui... és que... és que us estimo tant que ara mateix em posaria a plorar.

—Apa, amb quina em surts ara. Fuig, home!

—l'Arcadi va mirar de no fer servir un to massa agre; no volia espatllar el dia començant a discutir amb la seva dona.

—Ho veus...

—Au, va! Estigues tranquil·la —ell va mostrar-se

bromista; volia evitar encetar una conversa seriosa. Va fer cara i gestos de comicitat—. No ho sabia que els descapotables estovessin el cor de les marasses! No m'ho va dir pas, el paio que ens el va vendre.

—Molt graciós. Sí, tu fes-ne broma...

—Que no, dona. Escolta'm, Laia, escolta'm, dona... mira, jo també us estimo molt... moltíssim, per això estic content. Au, vinga! Amb el dia tan llustrós que ens fa avui, aquesta vista, aquest cotxet que és l'enveja del veïnat, la dona més bonica del món al meu costat, el marit de la dona que... no està gens malament, mal m'està el dir-ho, una joia de xavalet que ens espera il·lusionadíssim, i som a punt de marxar de vacances. Què més es pot demanar?

—Com sou els homes!

—Tots els homes som iguals, sensibles com una pedra! Això ja m'ho sé... però avui no t'ho discutiré pas. Prohibit discutir! D'acord? Que no veus quin dia que ens fa? Vull disfrutar-lo. Tinc ganes d'oblidar els maldecaps de tot l'any i sentir-me lliure, amo i senyor de mi mateix. Què?, què hi dius?

—Que sí, home, que sí.

L'Arcadi portava una idea fixa al cap: volia gaudir al màxim del seu temps de vacances. Era una mena de

venjança per les esclavituds que patia al llarg de l'any. Havia enviat a fer punyetes la corbata, la cartera i, sobretot, el telèfon mòbil. Volia retrobar-se amb la natura, el camp, la mar, l'aire net, el silenci, les hores lentes. Necessitava descansar, oblidar els clients de Catering Systems i divertir-se amb el seu fill i la seva dona. Demanava massa, potser? És que potser no hi tenia dret després de bregar de valent tot un any? Se sentia amb més ganes de viure que mai i es delia per assaborir cada instant del seu temps com si fos el millor dels plats que oferia la seva empresa. Per això s'havia permès aquell caprici de cotxe i havia llogat una barqueta de pescador a uns coneguts de Menorca. No, no s'havia tornat boig, ben al contrari; s'havia tornat viu i es volia reconciliar amb el món dels vius començant per la seva família. Almenys, durant tres setmanes; després... ara no hi volia pensar, en el després. Si més no, de moment, l'Arcadi s'havia sortit amb la seva: la Laia i ell havien abandonat el to sentimental de la conversa i parlaven amb entusiasme de les activitats que farien les pròximes setmanes. La proximitat del mar, la fortalesa d'un sol que cremava i el contacte del cos amb un aire calent ajudaven a transportar els seus pensaments amb facilitat cap l'indret escollit per a les

vacances. De fet, ja eren de vacances, ja eren amos i senyors del seu temps, podien gaudir plenament de la festa.

A vista d'ocell, l'escalètric de les costes del Garraf devia resultar entretingut. Els automòbils, camions i vehicles de càrrega, alguna motocicleta i, més de tant en tant, algun ciclista, es desplaçaven harmoniosament pels seus carrils. Pujaven un pendent, en baixaven un altre, emprenien un revolt ara cap un costat, ara cap a l'altre. Aquest joc gegant semblava rutllar de meravella. El motor silenciós del descapotable cirera s'enrobustia i es feia notar discretament quan enfilava una pujada.

La processó de vehicles continuava la marxa disciplinadament. Els conductors admiraven el descapotable amb un cert punt d'enveja raonable. Una furgoneta blanca va iniciar la maniobra per a avançar un camió que circulava amb força lentitud. El camió i la furgoneta emprenien una baixada. El descapotable, en sentit contrari, anava costa amunt. Tot i la baixada la furgoneta trigava massa a avançar el camió i el camioner es va mirar burleta l'home de la furgoneta que intentava avançar-lo tirant el cap endavant, com si la posició del seu cos i les ganes fossin forces d'ajuda per

al motor del seu vehicle. L'Arcadi i la Laia van veure la maniobra d'aquells vehicles que els venien de cara circulant en paral·lel. Quines ganes de complicar-se la vida, aquell parell de goril·les! Un camió i una furgoneta organitzant improvisadament una competició de virilitat amb rodes. S'ha de ser beneit o imbècil! El camió va frenar bruscament, just en el moment que la furgoneta també va frenar amb la intenció de situar-se a la dreta corrents i de pressa. El camió no va poder evitar colpejar la furgoneta amb duresa i desplaçar-la lateralment cap al carril contrari. Vist i no vist. Als escalètrics de joguina també passa. Tot va anar molt ràpidament. L'harmonia matinal es va esfilagarsar de sobte com un drap vell. Una absurda i despietada carambola va trencar la pacífica fluïdesa de l'escalètric en aquell esplèndid dia d'estiu. El costat esquerre de la furgoneta va xocar contra un extrem frontal del descapotable. L'automòbil no se'n va poder apartar, no tenia prou espai; la carretera no tenia vorals, pràcticament; no en tenia gairebé gens en aquell tram. La furgoneta va escombrar el descapotable, que havia frenat desesperadament unes dècimes de segon abans que es produís el xoc, i el va abocar penya-segat avall. Es va sentir una topada metàl·lica esgarrifosa i un so-

roll de terra i pedres arrossegades i de matolls fregats violentament, en un primer moment; tot seguit, uns segons d'un silenci estrany, calent, que tallava l'alè i, finalment, el tro d'un cop esfereïdor de mil quilos de metall empesos des de cinquanta metres d'altura contra la superfície blava d'una mar plana. Les llànties del descapotable van voltar absurdament a l'aire picant l'ullet al sol per última vegada mentre volaven inútils per davant de la costa rocosa. Va semblar que les rodes giraven cap enrere oposant-se a la nova i imprevista trajectòria aèria. El cotxe vermell cirera va volar tràgicament sobre el precipici amb l'Arcadi i la Laia atrapats a dins com dos ratolins en una ratera. Les quatre ruletes no van portar sort als passatgers. La mar blava i serena els va acollir en el final forçat del seu viatge.

3

A la Marina m'hi vaig estar cinc anys, quatre mesos i dotze dies. I ja en vaig tenir prou i massa. No va ser com deien a l'anunci de la tele. La saben llarga, els que fan anuncis; o els que els encarreguen, no ho sé. Em vaig fer un fart de fer guàrdies com un ximplet. Els tres primers mesos vaig ser a Cartagena fent instrucció. *Un dos, un dos, un dos, ¡media vueltaa!...*, ¡arr! I Sant Tornem-hi! Quin tip de fer-nos desfilars que ens fotien, els cabrons aquells! Després de jurar bandera, quan figura que ja estàvem ensenyats, em van destinar a Mallorca. Com que era voluntari, al cap d'un any em van fer caporal. Amb prou feines m'afaitava i ja anava disfressat d'homenet amb galons. Toca't els collons! L'exèrcit és la llei de la jungla, la llei del més fort. Allà tothom mira per ell. Et fan un home, diuen. Potser sí, un home malparit i desconfiat. Que els va parir! Un andalus em va batejar

amb el sobrenom del Mundi i des de llavors he arrossegat aquest bateig pertot arreu on he estat. Mundi cap aquí, Mundi cap allà.

Durant aquests cinc anys de mariner militar, vaig anar a casa onze vegades i prou. Cada any hi anava un cop per Nadal o Cap d'Any i tres setmanes de permís a l'estiu. L'últim viatge que hi vaig anar va ser per a l'enterrament del meu pare. Si hagués tingut calés hi hauria pogut anar alguns caps de setmana que lliurava. Molts companys, amb la butxaca més plena que la meua, ho feien. A mi, se me'n fotia, que voleu que us digui. M'hauria anat bé tenir més peles, però per voltar més per l'illa. Estava més pelat que el cul d'una mona.

Cada cop que anava a casa, la mare em rebia com si tornés de la guerra. Vinga abraçades i petons. T'has fet un home, Ramonet, em deia, i es posava a plorar. Pobra dona! M'estimava molt, la mare. El pare tenia un altre estil. Em clavava una plantofada a l'esquena o un clatellot contingut i em deia coses com: hòstia, xiquet, sembles un general, tan mudat! Ja et donen bon pinso, els mariners? I amb expressions com aquestes ja estava tot dit. Amb el pare no hi tenia conversa. Mai no vaig saber de què parlar, amb ell. Era el meu pare,

però estàvem lluny, l'un de l'altre. M'estimava, suposo, però no en sabia gaire. I jo tampoc, les coses com siguin. Quan es va morir, em va fotre que se n'anés sense dir-me adéu. No ens fèiem gaire i, en canvi, que es morís sense avisar em va fer mal. Em va fer pena i tot, pobre home. S'havien acabat els cigalons d'anís, les cassalles i els renecs. Au, al clot i muts i a la gàbia! Només li faltava aquesta, a la mare. Encara anava de negre per la mort de la Maricín i ja hi tornàvem a ser. No se'l va treure mai més, el dol, ma mare. Roba negra de per vida. Dol permanent. Els deu dies de permís per la mort del pare, me'ls vaig passar com una ombra silenciosa vora la mare, que es passava el dia somiquejant. La mare vestida de negre i encorbada com una dona vella, la casa fosca, amb les finestres sempre tancades, i alguna veïna rondant per fer-nos costat, se suposa, i, massa sovint, per fotre'ns la tabarra i burxar la ferida. M'entristia veure la mare així, però a casa m'hi ofegava. Vaig arribar a desitjar que arribés aviat el dia de tornar a marxar. Això fa de mal dir, ja ho sé. Però és així i prou.

La mort del pare va marcar el final d'una etapa. Que ell se n'anés em va fer sentir més gran. Així, de cop. Ja em diràs! Tenia aleshores vint-i-un anys. Em

quedaven quatre mesos de contracte amb la Marina. Era *cabo primero* des de feia un parell d'anys. Més galons. Si em quedava més temps a la Marina, portava camí de convertir-me en un *xusquero*. Cobrava una autèntica misèria però em mantenien i començava a tenir algun privilegi de suboficial. Havia après cosetes sobre armament, res de l'altre món, i el darrer any havia navegat en una fragata guardacostes. Però estava fart de la caserna, dels militars, de la disciplina, dels horaris i del dimoni i sa mare. Vaig plegar contradient els consells paternals del brigada Ramírez, que em venia la moto que la Marina era un xollo. El malparit del brigada Ramírez, més curt que la cua d'un conill! Un *xusquero* que no sabia fer la o amb un canut. Adéu, Ramírez, el teu pla de vida no em feia el pes. Navegar en un guardacostes em va permetre conèixer companyies de vaixells mercants. De tant en tant ens tocava fer inspeccions i donaven un cop d'ull a les bodegues d'algun barco. Existia una marina mercant! Gran descoberta per a un noi de secà com jo.

Una tarda, a l'estona de passeig, vaig armar-me de valor i vaig anar a parlar a les oficines d'una companyia naviliera. El paio que em va atendre era un pixatinters autèntic. Li vaig dir, pam, de cop, que buscava

feina de mariner. Amb mala gana, com si li donés la gran feinada, em va agafar les dades. Era home de poques paraules. Ara mateix no ho sé, potser surti alguna cosa, ho he de parlar amb el *jefe*, va dir. Passa't d'aquí a uns quants dies.

I em van agafar. Al cap de dos mesos de l'entrevista amb el pixatinters, vaig penjar l'uniforme i em vaig enrolar de mariner al *Virgen de Covadonga*, un vaixell mercant vell, guarnit de rovell fins al capdamunt, que voltava per tota la Mediterrània.

4

Justament va ser ell, el Ricard, qui va agafar el telèfon. Era la policia. Demanaven per algun familiar del senyor Arcadi Panisello i la senyora Laia Martí. Quan van sentir que responia una veu de noi jovenet van sol·licitar que s'hi posés, sisplau, una persona més gran. S'hi va posar l'avi.

—Què passa, avi? Què vol la policia?

El Ricard s'hi entenia força bé, amb l'avi Vicent. Era un home de caràcter aspre però es feia estimar. L'avi va reposar el palmell de la seva mà molsuda sobre el clatell del noi dolçament i li va dir amb tristor mal dissimulada que havia de marxar de seguida cap a Barcelona.

—Res d'important, espero —va afegir.

L'avi va portar el Ricard a ca la Teresina, la mestressa del forn de pa, que era força amiga dels pares del xicot i molt amiga de l'avi. Sobretot de l'avi. L'amis-

tat de la Teresina i el Vicent era comentada amb mala idea per alguna gent del poble. Ja se sap que a tot arreu sovint hi ha dones avorrides que omplen la buidor de la seva vida parlant de la dels altres. Al Ricard, tant li feia això, perquè la Teresina li queia simpàtica i, a més, era l'àvia de la seva millor amiga, l'Àstrid. Tant ell com l'Àstrid trobaven que els seus avis respectius, que eren vidus, feien bona parella. De vegades, la gent és dolenta i envejosa. Aquell dia, que era u de juliol i feia una calor de mil dimonis, tenia l'aire d'un infern. El Ricard va notar l'avi estrany, amb una tristor inhabitual. La trucada de la policia, havia estat la trucada de la policia. Coneixia bé el seu avi. El Ricard va veure com xiuxiuejava amb la Teresina després de demanar-li si es podia fer càrrec del seu nét durant una estona. De moment, això era l'únic que el Ricard en podria treure de bo: aquell matí el passaria amb l'Àstrid.

La Teresina, molt més expressiva que el Vicent, s'esforçava a ocultar un patiment que se li acabava d'instal·lar al rostre. El somriure, l'alegria i la des preocupació de la Teresina eren artificials. Què li devia haver dit, l'avi? La trucada de la policia, sí, aquella trucada havia estat la causant d'aquest ambient enrarit. La Teresina va acaronar amb suavitat, distretament, el

cap del Ricard.

—Au, va! Aneu tots dos a prendre la fresca a l'eixida! I no feu gaire soroll, Àstrid, que el teu pare encara dorm —va dir als joves la mestressa del forn, amb falsa naturalitat.

El Ricard i l'Àstrid estaven tots dos enganxats als mòbils com dos micos, amb el cap fora del món i ben a dins de la pantalleta. De tant en tant, es feien algun comentari, s'ensenyaven algun missatge rebut i reien un punt escandalosament. Sobretot l'Àstrid. El Ricard apurava les hores que quedaven per a embarcar-se cap a Menorca amb els seus pares. Es van fer les dues del migdia i ni l'avi ni els pares havien tornat de Barcelona. La Teresina havia fet el dinar. Els pares de l'Àstrid, amb una angoixa mal disfressada, tractaven el Ricard amb una amabilitat extraordinària. El pare de la seva amiga tenia un semblant seriós; s'acabava de llevar del llit perquè era forner i treballava de nit i dormia de dia. Però no feia cara de son, aquell home. Se'l veia trist, també.

El dinar, aparentment rutinari, va començar a desvetllar en el Ricard una actitud de sospita. Hi havia menjat moltes vegades, a cal forner, però aquell dinar no tenia res de normal. Allà en passava una de gros-

sa. La gent d'aquella família potser eren bons forners, però segur que eren mals actors. Fins i tot la seva amiga, l'Àstrid, es comportava amb ell amb un punt de beneiteria.

—Tia, et veig una mica rara! Què et passa? —li havia acabat engaltant el Ricard.

—A mi...?, res, què vols que em passi? Pse!

Però el Ricard la notava estranyament capficada. Li havien explicat el terrible secret, a l'Àstrid? Per què no li explicaven també a ell, doncs? La Teresina només havia comentat una trucada de l'avi Vicent dient que arribaria tard, no sabia quan, i que no passessin ànsia, i que, sisplau, es fessin càrrec del seu nét.

L'avi va tornar a quarts de sis amb una cara desencaxada i un posat de derrota. Se'l veia dolorosament esquinçat, l'home. El Ricard recordaria tota la vida aquella primera mirada de l'avi un cop va haver arribat de Barcelona. Una mirada profundament apagada, perduda. Es va endur el seu nét posant-li novament el gros palmell de la seva mà dreta sobre el clatell. El Ricard sabia que l'avi no acostumava a fer gaires carícies. Se'l veia abatut, l'avi. Ell, que era un home sa, alt i fort, que encara no n'havia fet seixanta. El noieta va començar a entendre irremeiablement que es tractava

dels seus pares. Primer, que havien tingut un accident amb el cotxe nou i que estaven ferits. Possiblement, malferits. Que la situació no era gens fàcil. Que seria bo resar per ells. Sí, resar per ells. I això ho proposava l'avi, un home a qui el Ricard no havia vist mai un gest de religiositat. Quines penques! Després, que els pares havien quedat realment molt malferits. Que els metges els havien dit que ho tenien molt i molt complicat. Però, on eren els pares?, es demanava el Ricard. Per què no parlaven més clar, hòstia? Per què donaven a entendre no sé què sense arribar-ho a dir del tot?, es preguntava el noi, afligit i empenyat.

—Avi, on són?

—A Barcelona, fill.

—Els vull veure! —va reclamar el noi.

—Ara encara no pot ser, Ricard.

—Per què?... Els vull veure, jo els vull veure, els vull veure! —cridava amb tossuderia mentre esclafia en un plor sentit, convulsiu, i la cara començava a ser solcada per dos cabalosos rius de llàgrimes.

—Són morts, oi?, digues, avi, són morts?

L'avi va fer que sí amb el cap i tot seguit el va abraçar fortament. Era el primer cop que l'avi l'abraçava. El Ricard va plorar com mai no havia plorat; va plorar

i gemegar de dolor fins a quedar eixut. Amb els ulls mig entelats per les llàgrimes va poder endevinar la figura de la Teresina darrere el seu avi.

A mitja tarda, el Ricard semblava haver-se quedat buit de gemes i de plors, no pas de tristor. Un follet xuclador li tibava l'ànima cap al melic. Tot el seu cos se sentia internament absorbit per una buidor central situada al bell mig de la panxa. Havia de plorar més, potser. És més, tocava plorar. Però no en tenia més ganes, o no en tenia prou forces. No podia ser. A ell, no, sisplau. Aquestes coses passen als altres. A ell, no. No se'ls podia imaginar... Els seus pares havien de ser vius o no eren els seus pares. La mort era a casa d'altri, i a la televisió, i a les pel·lícules. No, els seus pares, no. No podien haver perdut la condició de vius perquè això els convertia als seus ulls en uns éssers... estranys, diferents. Els coneixia bé. No podia ser. No podien ser al bàndol dels morts. Ells, no. Els seus pares, no, sisplau.

I el noi va esclafir novament en un plor incontrolat amb el cap enfonsat sota un coixí del sofà de cal forner.

5

La feina de mariner no era com per a tirar coets de canya. Cebetes, bengales i piules com a molt, i va que xuta. Netejar i pintar, aquestes eren les meves ocupacions principals, ve-t'ho aquí! Netejar volia dir greixar politges i cadenes, a més de treure el greixum dels racons i raconets i acabar amb les ungles plenes de dol. Fer net és feina bruta. Aleshores jo ja era un noi fort, però m'hi vaig tornar més. Rascar la merda em va fer créixer la musculatura, se'm va fer bola als braços i les mans se'm van tornar aspres i gruixudes. Pintar també era una tasca de manteniment d'aquella ferralla flotant. Pintura antioxidant. El més pesat no era passar el pinzell sinó els preparatius. Calia pintar la superfície a pintar amb un raspall de pues d'acer i deixar-ho tot sense crostes per a poder garantir que la capa d'antioxidant s'adheriria i seria realment efectiva en la lluita contra el rovell. Fer de

mariner civil va ser tot un canvi. De militar, feia el gos. De civil, pencava de valent. Havia canviat l'uniforme blau de la Marina per una granota verda de mariner mercant. Al *Virgen de Covadonga* era l'últim mico, no manava a ningú, no tenia galons. Era un més de la tropa. Era el Mundi i prou. Però de seguida m'hi vaig sentir millor que a l'exèrcit del mar. La Marina militar era un món tancat ni que estiguessis navegant a mar oberta. Per contra, la marina mercant era oberta al món encara que et passessis setmanes tancat en un vaixell. Treballar em va fer augmentar aquella sensació de ser un homenet que vaig començar a experimentar quan va morir mon pare. Guanyava calerons. No em pagaven cap gran jornal, però com que mentre estava navegant no me'ls podia gastar, anava fent guardiola. Em vaig sentir un petit Onassis, pobre de mi! Era jove, tenia unes quantes peles a la butxaca i la vida s'estenia a davant meu com un immens oceà que no s'acabava mai. Què voleu més?

Els companys de granota verda eren pàries a matar. Un bon grapat d'ells tenien el cap per posar-s'hi la gorra de visera i prou. Ja se sap que al món hi ha d'haver de tot, però al món del mar hi ha molta closca buida. I trobar que dins l'embolcall no hi ha matèria

grisa et pot empenyar tant com agafar tres vegades seguides un musclo al vapor sense molla a dins. En el fons —alguns, molt en el fons— eren bona gent; com mon pare: no robaven, no mataven... No robaven ni mataven, que se sàpiga. Els agradava la gresca, això sí, i de tant en tant sempre n'hi havia un parell o altre que arribaven a les mans. Massa dies tancats al vaixell, aquest era el problema. I el no poder veure alcohol. Quan jo rebia una mala cara o alguna paraula fora de to, mirava de fugir del foc i d'evitar la provocació. I me'n vaig sortir bastant bé fins al dia que el malparit del Pitarch es va passar tres pobles. Que si el Mundi és un mariconàs, que si no li agraden les ties, que si el van fotre fora de la Marina per doneta, que quin cullet si no cagués, etc, etc, etc. Una cançoneta que no era el primer cop que em tocava sentir com qui sent ploure. El Pitarch era un amargat amb unes dents podrides que no havien vist en sa vida un raspall. Un home menut carregat de mala llet. Un malparit dels grossos, era. I un desgraciat! La xerrameca me la portava fluixa, però quan em va fotre mà a l'entrecoix per a sorpresa meva i de tothom, la sang em va pujar el cap, em vaig llançar al seu coll com una fera i si no m'aturaren l'ofego. Parlar era una cosa, tocar n'era una altra.

De la primera trompada a la cara, el Pitarch va caure d'esquena a terra, i quan ja era estès com un llissal sense encara saber d'on havia baixat la maçada, es va trobar el meu genoll clavat a la panxa i les meves mans que li engrapaven la gargamella. Sort en va tenir ell —i en vaig tenir jo, potser— que unes quantes granotes verdes em van obligar a la força a amollar aquell fill de sa mare. Tres o quatre companys em van arrencar del Pitarch i em van subjectar pels braços. Si em tornes a tocar et faig la cara nova, malparit!, li vaig dir amb els ulls encesos de ràbia. Jo li passava dos pams, al Pitarch. Menut i bordegàs, el cabró del Pitarch! Tothom es va quedar acollonit de la meva reacció. Els tens ben posats, xicot, em va dir el Berenguer, l'encarregat de la tropa.

Al *Virgen de Covadonga* m'hi vaig passar un any i mig, si fa no fa. Fins a poc després de l'estomacada del Pitarch. Així que vam arribar a port, en aquest cas a Atenes, li vaig fer saber al capità que ho deixava córrer, que plegava del *Covadonga*. L'home sentia que abandonés el vaixell perquè estava content de la meva feina, però tu sabràs, em va dir. El patró t'ingressarà la darrera mesada al teu compte, no pateixis, em va

fer saber. A Atenes no se m'hi havia perdut res; de fet, enlloc no se m'havia perdut res. Què tenia de dolent, Atenes? Volia perdre de vista el Pitarch i la resta de granotes verdes, i també el rovell del vaixell i la pintura antioxidant. Tenia cèntims estalviats per passar modestament uns quants mesos. Grècia era barata. I ser a la vora de la Mediterrània era com ser a casa. Els camps d'oliveres i garrofers m'eren ben familiars. Vaig llogar una habitació en un hostel del port. Podia dormir-hi per quatre xavos i durant el dia em dedicava a fer tombs per la ciutat o pels pobles del voltant d'Atenes. Fins que mirant prospectes turístics que havia aconseguit en una oficina d'informació, vaig descobrir entre les moltes illes gregues, una que es veu que era prou famosa i que tenia un nom de ressonància italiana. L'illa de Santorini. I vaig fugir d'Atenes i de les pedres antigues, i me'n vaig voler anar allà on anaven de vacances els viatgers amb peles, els turistes.

6

El Vicent s'havia enamorat d'aquella caseta solitària plantada als quatre vents. Aquell home era més tossut que una mula i, un cop encisat d'aquell xaletet, no va parar fins que va poder comprar-lo. Li agradava que des d'allà es veiés perfectament la mar. Li agradava que la casa arrebregués bé els vents. I ell, que havia estat mariner, amb el mar i el vent en tenia prou i de sobres, per a sentir-s'hi bé. Es delia per pujar al terrat i passar-s'hi bones estones mirant lluny, mar enllà, a la ratlla de l'horitzó, o contemplant els perfils de la costa i el formigueig humà que hi descobria.

Feia més de dos anys que el Vicent compartia la seva modesta caseta amb el seu nét Ricard. Dos anys llargs d'ençà de la mort dels pares del Ricard. El noi no tenia ningú més, ni cap més avi, ni tiets o tietes, ni germans, ni cosins. Els Martí sempre havien estat

una família poc prolífica. La seva única filla, la Laia, s'havia casat amb l'Arcadi, que era fill únic i que ben aviat es quedà sense pares. Ell, el Vicent, que sempre havia tingut fama de persona solitària, ara, als seus seixanta-un anys, gairebé s'havia quedat sol sense buscar-s'ho. Tenia el Ricard, el seu estimat Ricard. I tenir el Ricard era molt, moltíssim, tot i ser el resultat d'una mala passada. Allò que en diuen el destí. El fat. La fatalitat... i la mare que la va parir o com vulguin dir-ne, grunyia entre dents el Vicent de tant en tant. Quin destí, el seu! Als vint-i-cinc anys el Vicent ja havia perdut els pares, primer el pare, després la mare; pocs anys després va morir la seva dona, la Mercè, i no gaires anys més tard la seva única germana. Déu meu!, la seva germana menuda, només de pensar-hi li venien novament ganes de plorar. La recordava asseguda al seu costat al bancal de la porta de casa, quan eren menuts. Tots dos allà, innocents, berenant pa amb xocolata i vivint sense saber-ho una vida eterna. Records alegres que es tornaven tristos com una cara bonica que es va pansint a pressa feta. Als primers anys d'enviudar, la seva germana l'havia ajudat moltíssim. Després, va haver d'espavilar-se tot sol i pràcticament sol va haver de pujar la seva filla, la Laia òrfena de

mare. Va deixar temporalment l'ofici de mariner fins que la Laia va fer els catorze anys i va entrar en un col·legi de monges en règim d'interna. Li va doldre tant deixar la nena en aquell col·legi! Es va sentir culpable; es va sentir un cuc de terra, un fastigós, un mal pare. I per neutralitzar la mala consciència, es va prometre solemnement que no passaria mai més de dos mesos sense veure-la, que quan la veiés es dedicarien uns quants dies de companyia fos com fos. S'ho va jurar. I així ho va fer. Perquè estimava la Laia amb devoció, visceralment. Però estava també enganxat al mar com un peix que ha mossegat l'esquer i no pot alliberar-se de l'ham. La mar és una droga que et governa els sentits, que et roba la voluntat. I ell se'n sentia captiu, de la mar. Tenia l'ànima esquarterada per dos forces que l'empenyien en sentits oposats. Una tibava terra endins, l'altra tibava mar enllà. Una es deia Laia, per qui patia i plorava sovint amb el cor encongít; l'altra es deia mar, una força que el cridava insistentment com un cant de sirenes persistent, tenaç, invencible.

Mai no havia pogut planificar res, el Vicent. Era un vaixell sense rumb. El governava el destí, potser. Vés a saber! I, així i tot, caparrut com era, no volia renunciar a res; ell, que gairebé ja ho havia perdut tot. La seva

vida havia estat una ensopegada darrere una altra. Com podia tenir un caràcter alegre? La gent el veia sorrut i misteriós, i a molts no els inspirava gens de confiança. La gent és dolenta, deia la Teresina. Sempre l'havia rondat la mort, al Vicent; talment un malefici. Se'n sentia permanentment amenaçat; la vida era feta de vidre, així de fràgil. Va patir constantment per la seva filla fins que la va perdre en aquell maleït accident del Garraf i ara el turmentava la idea que pogués passar-li una desgràcia al Ricard.

És clar que la gent, que es pensa que ho sap tot, no en sabia de la missa la meitat. Les penes dels altres sempre són més petites que les pròpies o, si més no, més suportables. I als ulls de tothom el Vicent era qui era i no hi calia donar més voltes, que cadascú se sap el seu. Hi havia persones més dignes de compassió, potser. Perquè, al cap i a la fi, el Vicent era un home ben plantat. Prim, musculat, bru de pell i amb la clepsa ben coberta per una mata de cabells llisos negres, el Vicent representava menys anys dels que tenia. Mai no li havien faltat pretendents. Ell, cortesament, les havia rebutjat sempre a totes. S'avenia molt amb la Teresina, la mestressa del forn de pa. Prou que es

veia. Hi havia vilatans que en malparlaven. Tots dos ho sabien. Els era igual. Ningú no n'havia de fer res, de la seva amistat. Si eren amics o més que amics era una qüestió que tots dos havien volgut mantenir sempre en l'àmbit privat. La Teresina ajudava el Vicent a portar la casa; ho feia voluntàriament, de bon grat; perquè una cosa és que un home visqui sol i, l'altra, que hagi de fer-se càrrec del seu nét de tretze anys. No, els homes d'abans no havien estat criats per saber portar una casa. Molts d'ara, tampoc. El Vicent era apanyat, però, encara que ell no ho hauria admès mai, necessitava la supervisió i el cop de mà d'una mestressa. Des que el Vicent havia aollit el seu nét, la Teresina passava almenys un cop per setmana per casa seva a fer dissabte. Plegava i planxava la roba neta, l'ordenava als armaris i, a més, dedicava sempre una estona a fer neteja en alguna estança de la casa: el lavabo, la cuina, les habitacions... Segurament, el Vicent no hauria tolerat aquesta intervenció domèstica a ningú més. Només a la Teresina. Potser per això, la gent en parlava tant. Massa.

Per segon cop, el destí havia situat el Vicent en el paper de tutor solitari. La primera vegada, amb la seva

filla, la Laia. Ara, amb el seu nét Ricard. Se l'estimava enèrgicament, el Ricard; però no es tractava d'una repetició de les vivències amb la petita Laia. La seva nena. Llavors era el pare, ara era l'avi. Cap experiència de la vida es pot repetir exactament, perquè en repetir-la som en un temps diferent. Quan la Laia era petita vivien a Barcelona i ell era un home jove. Encara pots refer la teva vida, Vicent, li deien els pocs amics que figuraven en la seva nòmina de relacions. Actualment era un home més que madur, amb bona salut, però un home carregat d'experiències. Un home gran que vivia a la caseta que havia triat gelosament en un poble costaner del Garraf. Hi havia anat a buscar la pau, l'aïllament del brogit de la ciutat, el contacte de la mirada amb la mar, la carícia dels vents. Havia comprat la caseta just després de tornar a deixar la vida de mariner. Havia decidit no embarcar-se mai més. Tindria la mar davant seu, molt a prop, però mai més sota els peus. Finalment, volia tocar sempre de peus a terra. Quin despropòsit: deixava la vida marinera quan la Laia, joveneta, s'acabava de casar abans d'acabar la carrera i ja tenia casa pròpia i marit. Va fer tard, va deixar la mar massa tard, potser. Pare i filla podrien haver viscut junts uns quants anys més. Però no. El fat,

el destí, aquest guionista de les vides implacable, havia escrit que fos així. Va fer bé, la Laia. Naturalment, ell no li'n va fer mai retrets. En tot cas, se'ls havia de fer a si mateix? No, no hi volia donar més voltes. Fora nostàlgies, calia mirar endavant: era feliç perquè la Laia, al costat de l'Arcadi, també s'hi sentia. D'aquí que decidís instal·lar-se fora de Barcelona, en un lloc vora al mar, en un indret més tranquil. És clar que no podia preveure que la mort el tornaria a escometre tan aviat. La mort, aquesta fosca, vella i insubornable mala peça. La treva, el parèntesi de felicitat, va durar poc més d'onze anys, els anys de matrimoni de la Laia i l'Arcadi. Fins que un accident estúpid ho va espatllar tot un cop més. Se'ls va endur la mar, l'estimada mar es va endur els estimats. Pobre Ricard! Pobra criatura! El va entomar orfe quan ell, el Vicent, se sentia també més orfe que mai. I havia de fer el cor fort, vés quin remei!

Els primers mesos conviscuts amb el Ricard van ser especialment núvols. La ferida per la pèrdua de la Laia i l'Arcadi era oberta, sagnant. El Ricard era un noi tendre i havia de pair una situació que l'havia arrencat violentament de l'escenari confortable en què havia transcorregut la seva vida fins aleshores i l'ha-

via abocat sense pietat en un entorn nou. L'acolliment afectiu de l'avi no podria compensar de forma absoluta la desaparició brusca de l'antic reialme familiar. S'hi va dedicar amb cos i ànima, el Vicent. Se n'havia de sortir a la força, perquè no hi havia camí de tornada, no hi podia haver marxa enrere. Havia de combatre l'adversitat. I, certament, no l'acompanyaven les condicions més favorables. El Vicent treballava de vigilant nocturn d'un parc d'atraccions. La soledat a la nit és més soledat. Les primeres setmanes després de la mort dels pares, el Ricard es quedava a dormir a casa la seva amiga Àstrid, ben tutelat, no cal dir-ho, per l'entranyable Teresina. Però va arribar el dia que havien de normalitzar les seves vides. Les primeres nits solitàries del Ricard a cal seu avi Vicent, tots dos patien. El Vicent treballava de nit, caso'n l'olla! El fat! El fat el feia treballar ara de nit, maleït sigui! L'un, patia perquè deixar el seu nét sol a l'habitació de casa —que ja no era per a ell una segona residència— el feia semblar més orfe. Sol durant tota la llarga nit; l'altre, patia per saber-se sol malgrat tenir un telèfon a la tauleta de nit i el fidel Tarkus, un gos pastor alsacià, que vigilava el jardinet que envoltava la casa. El Vicent marxava cada nit a quarts de deu amb la seva moto,

una Bultaco amb un sidecar tronat que semblava tret d'un museu de vehicles d'època. Fins la primera nit que el Ricard va haver de dormir sol a casa seva, el Vicent s'enduia sempre com a acompanyant inseparable el Tarkus. El muntava sobre el sidecar i l'animal, quiet com una estàtua i assegut sobre les potes de darrere amb posat altiu, semblava sentir-se orgullós de la seva posició i digne de la més noble enveja de conductors i vianants. El Vicent va pensar que seria reconfortant per a ell i per al seu nét deixar el Tarkus a casa les primeres nits solitàries del Ricard. I, abans que arribés aquest moment, va pensar també que al Ricard li aniria bé tenir un animal de companyia que el noi pogués sentir especialment com a propi. El jardinet de casa era petit però suficient per a acollir en bones condicions un parell de gossos. Així que, prèvia consulta al Ricard, que es va mostrar encantat amb la proposta de l'avi, el Vicent va adquirir un cadell de pastor alsacià de set setmanes.

—Què, t'agrada, Ricard?

—Uf!, és una passada! Sí, molt. És maquíssim!

—I tant! Què et sembla, quin nom li posem?

—Humm? No ho sé.

—T'agradaria Sindbad?

—Sindbad? Com Sindbad el mariner?

—Sí, però aquest seria Sindbad a seques.

—Sindbad, Sindbad?... Sindbad! Sona bé. Ei!, Sindbad... no em mosseguis, talòs. Vine cap aquí!

Les primeres nits solitàries del Ricard, el Vicent es va endur al parc d'atraccions el cadell i va deixar l'expert i assenyat Tarkus vigilant la casa i el seu nét. Hi podia confiar, amb el Tarkus. Ell, es sentiria més tranquil. El Ricard, que s'avenia molt amb el Tarkus, segurament també s'hi sentiria. El Vicent va haver d'ensinistrar el Sindbad a no moure's del seient del sidecar mentre anava en marxa. No va ser cosa fàcil, perquè el Sindbad estava enjogassat i no entenia en què consistia aquell joc que li explicaven amb tanta insistència. Finalment, a base de tastar premis i càstigs, el cadell va aprendre que no li convenia baixar mai del vehicle mentre estigués en marxa. Per més garantia, el Vicent el lligava a un lateral del sidecar amb la corretja ben curta. Al cap de sis mesos, quan el Sindbad tenia el cos gairebé d'adult i s'havia convertit en un gos lleial i en un amic íntim del Ricard, el Tarkus va recuperar el seu tro sobre el sidecar i, amb una alegria que els ràpids i incessants moviments de cua feien evident, va tornar

a ser l'inseparable acompanyant del vigilant nocturn del parc d'atraccions.

El moment en què es va produir l'intercanvi nocturn de gossos entre el Vicent i el seu nét semblava assenyalar l'inici d'una certa normalitat. Cada peça del puzzle al seu lloc: el Tarkus amb l'avi, el Sindbad amb el nét. No obstant això, el Vicent continuava patint, a estones. Es sentia responsable de no poder evitar que el seu nét visqués cada nit una forçada situació de relatiu abandonament. Patia i no hi podia fer més, l'home.

D'altra banda, el Ricard havia crescut força més ràpid que el seu amic Sindbad. No era pas un creixement físic. Les circumstàncies havien forjat en el noi una maduresa impròpia de la seva edat. El Ricard s'havia fet un homenet exageradament responsable que, sovint, parlava com una persona gran. Semblava haver abandonat parcialment el paradís de la infantesa i participar ben conscientment dels neguits i de les preocupacions dels adults.

—Per mi no pateixis, avi, que jo no tinc por. El Sindbad em fa molta companyia —deia el noi, amb un gest adult, per tranquil·litzar el seu avi; perquè el Ricard era extraordinàriament sensible al patiment dels éssers estimats i, especialment, als patiments del

seu avi, el puntal afectiu més ferm que el mantenia reconciliat amb la vida i el món. El Ricard patia si veia patir. Les febleses de les persones properes el feien sentir feble i insegur; necessitava fer-los costat; el noi tenia el savi instint de voler recuperar l'harmonia i l'estabilitat del seu entorn. Aquest jove s'havia tornat sentimentalment solidari i conscient com un adult. I fort! El Ricard s'havia fet fort, s'havia enrobustit d'allò més. El patiment va forjar la seva fortalesa.

7

La Sofia, de disset anys acabats de fer, era una pageseta de Perissa, al sud de l'illa de Santorini. Quan els seus ulls em van veure sense mirar-me, els meus en van quedar captivats. Se me'n fot el que penseu; en el meu cas va anar així, enamorament de cop i prou. La Sofia era molt millor que la dona que somiava. Tenia la pell bruna, els cabells negres, els llavis molsuts com dues figues de coll de dama. I els ulls, verds com dues boies de vidre. La Sofia em va encendre el cor a la primera bufada. Potser hi va ajudar la primavera, que diuen que fa brotar el desig d'estimar i de viure. Això no ho sé ni m'interessa. La Sofia va creuar el camí sense rumb de la meua vida i, aleshores, el meu camí va ser ella.

Els pares de la Sofia tenien una botigueta de queviures a l'entrada del poble. Hi venien els productes

del seu propi hort, d'altres horts del poble i una mica de tot. Allà hi podíeu trobar espardenyes i aspirines, pernil dolç i agulles d'estendre, davantals i mata-rates, para-sols i paraigües. Quan vaig veure la Sofia per primera vegada, la vaig seguir amb la mirada fins que va entrar a la botiga dels seus pares. I, des d'aleshores, em vaig convertir en un parroquià devot d'aquell establiment. No passava dia que no hi anés dos o tres cops o més. Com que ja arribava el bon temps, arribaven les orenetes i arribava el turisme, el poble es despertava de l'ensopiment de l'hivern. Vaig aconseguir feina de cambrer a *Taverna*, un restaurant arran de mar que regentaven quatre homes que rondaven els quaranta i que tenien una mica la pinta de hippies. Treballava només a les tardes i a les nits, perquè fins que arribés l'estiu, a migdia el restaurant estava tancat. Dormia en una habitació amb dret a lavabo i cuina, que em van llogar una família del poble. Quatre rals. Era més barata que l'hostal d'Atenes.

Als matins em passava sempre per la botiga de la Sofia. Sabia que ella hi seria i crec que ella m'hi esperava. I així vaig començar a festejar-la. Perquè sempre em despatxava rient i m'explicava quins tomàquets o quines patates o quins bastonets de les orelles em con-

venien. És clar que la comunicació era un poc limitada, perquè jo no sabia grec i ella no sabia català. Per això vaig voler rebre classes de grec de seguida. Em feia classes a migdia un poeta que era amic dels propietaris del restaurant *Taverna*. A part de les meves classes, no sé de què dimonis vivia, aquell poeta-professor-de-grec. Passava gana, el poeta; o era de poca vida i no halava gaire, no ho sé. Estudiava grec amb interès a les classes i sempre que podia. I el practica-va amb penes i treballs a la botiga de la Sofia. Ella va contribuir moltíssim als meus progressos lingüístics. Em parlava a poc a poc i m'ensenyava vocabulari. La botiga era un lloc excel·lent, per aprendre vocabulari. I al cap d'un temps de classes improvisades a la botiga, vam començar a quedar havent dinat, abans que jo comencés a treballar. Venia la Sofia i una amiga a fer d'espelma. L'amiga, Helena es deia, era simpàtica però el seu paper era ingrat, que voleu que us digui. Es veu que sense amiga els pares de la Sofia haurien arrufat el nas. Els seus pares van saber de seguida, com passa a tots els pobles, que la seva filla i l'amiga sortien amb aquell xicot foraster que vés a saber d'on havia aparegut. No els feia gens de gràcia, un servidor. Devien pensar que jo era un bohemí o un poeta que no sabia

on caure mort. I de poeta bohemí ja en tenien un al poble, el meu professor de grec, i devien considerar que amb aquest ja anaven més que servits. Es veu que les illes gregues n'estaven plenes, de personatges il·luminats amb aires d'artistes. Jo tenia el vent en contra, doncs. Un bon partit, el que es diu un bon partit, realment jo no ho era. I, a més, per bé i per mal, no em coneixien de res. Un foraster no deixa mai de ser un desconegut. Mala peça al teler, doncs. La mare de la Sofia, la senyora Sofia, no parava de vigilar-me en les meves estades a la botiga. Em feia mala cara, era clar que no li feia cap gràcia que festegés la seva filla. I, mica en mica, la cosa es va embolicar. Perquè amb la Sofia ens veiem de nit, d'amagat, amb la complicitat de l'Helena, que ens deixava les claus d'una caseta deshabitada dels seus pares, als afores del poble. La Sofia va ser la primera dona i l'única amb qui vaig fer l'amor; amb les altres dones només he cardat. Fins que es va descobrir el pastís i la Sofia va desaparèixer del mapa, almenys del mapa de Perissa. L'Helena va ser qui em va fer saber que els pares de la Sofia la tenien retinguda a casa a pany i clau amb la prohibició de veure'm. La Sofia encara era menor d'edat i els seus pares eren més desconfiats i més totxos que els primi-

tius de l'edat de pedra. De què tenien por, redéu?, que la deixés prenyada i acte seguit me'n despreocupés? No sabien que la Sofia era la dona de la meua vida i que la sort m'havia fet venir de molt lluny a buscar-la? Em jutjaven sense coneixè'm. Això ja passa, a la vida, maleït sia! Però sempre hi ha esclètxes a les vigilàncies, per més rígides que siguin. Jo continuava sent parroquià de la botiga i la mare de la Sofia, la senyora Sofia, havia de cobrar-me i veure'm quan passava per caixa. I a qui li piqui, que es rasqui. Amb tota la desimboltura del món, cada dia un servidor demanava a la senyora Sofia per la seva filla i ella, aquella matrona amb uns braços grassonets que semblaven cuixes, no em deia ni ase ni bèstia, com si parlés amb la paret. El que no va saber la senyora Sofia és que sota un paquet de pa de motlle —que era un producte que jo consumia sovint— la Sofia, la meua estimada, m'havia deixat una noteta enganxada amb celo. Em citava aquella mateixa nit a la caseta de l'amor, la caseta en préstec de l'amiga Helena. Aquesta nit, a les dotze a la caseta. T'estimo. Signat: Sofia, deia la nota. A la caseta no hi vaig trobar la Sofia, sinó l'Helena. A última hora, la Sofia no va poder escapar-se de la presó familiar. Però el correu de l'Helena va funcionar. La Sofia volia fugir

amb mi, fotre el camp de casa, i volia saber què hi deia jo. Que sí, vés, què volia que hi digués, jo?

Vaig aconseguir comprar dos passatges en un vaixell que anava a Creta. Un amic de l'Helena ens va portar de matinada fins al port de Santorini. El vaixell va marxar a les vuit. Quan vam arribar a Creta, la policia ja ens estava esperant. Em van detenir. Es van endur la Sofia sense ni deixar-nos fer un petó de comiat. Em van acusar de segrest d'una menor, d'entrada il·legal al país, de manca de permís de residència i de permís de treball, i de no sé quantes coses més que es van inventar. Em van dur a l'ambaixada espanyola d'Atenes i allí em van comunicar que m'expulsaven del país i em repatriaven a Espanya.

Això va fer que tornés a veure la meva mare vídua després de més de dos anys. Tota de negra, com la vaig deixar l'última vegada, però més encorbada, més envellida, més arrugada, més trista. La visió de la mare d'aquella manera em feia sentir mal fill, però el meu objectiu principal era clar: recuperar la Sofia. Això és així. Ja em preocuparia de la mare més endavant. I a la Sofia li escrivia a diari sense saber si mai no arribaria a rebre i poder llegir les meves cartes. Mai no en vaig

tenir contesta. Un any em va costar aconseguir feina a un vaixell mercant que anava a Atenes. La Sofia ja era major d'edat i sabia que jo era d'una ciutat catalana anomenada Tortosa. Tenia la meva adreça perquè, de forma previsor, li havia donat en una de les trobades secretes a la caseta de l'amor. No entenia per què no m'escrivia, la Sofia. Amb el vaixell mercant finalment vaig arribar a Atenes i, un cop allà, vaig deixar la tripulació. Vaig aconseguir agafar un vaixell cap a Santorini i, arribat a l'illa, em va faltar temps per agafar un taxi fins a Perissa. Em vaig plantar a la botiga de la Sofia i a la primera persona que vaig veure va ser la senyora Sofia i els seus braços. Sense més romanços ni dir bon dia, vaig demanar per la Sofia. I ella em va fer que no amb el cap i que me n'anés, que allà hi feia nosa. Creu-t'ho que me n'aniré, vaig dir jo en català encara que no m'entengués. Vull veure la Sofia, vaig dir-li en grec i aixecant força la veu. I ella erra que erra a fer que no amb el cap de matrona grega. Em vaig posar tan nerviós i vaig cridar tant que, al cap d'uns minuts, va aparèixer de darrere una cortina, la meva estimada Sofia. Plorava. Jo també vaig plorar. Vaig voler anar a abraçar-la però ella mateixa me'n va fer desdir amb un gest. Estava prenyada de quatre, de cinc o

de sis mesos, que em sé jo. La matrona dels braços em va deixar anar un cop molt baix: la Sofia està feliçment casada amb en Dimitros i esperen el seu primer fill. Es pot dir que era la primera vegada que la senyora Sofia em dirigia la paraula i em mirava directament als ulls.

8

L'home que va trucar a casa a quarts de deu de la nit, quan el Vicent acabava de marxar cap al parc d'atraccions, tenia una terrible cicatriu que li creuava la galta esquerra des de la commissura externa de l'ull fins al bell mig de la barbeta. L'home era lleig amb ganes. Aquella marca facial perfilava un séc marró fosc en forma de falç. Feia por. El Sindbad el va bordar amenaçadorament sense parar. L'animal l'havia flairat molt abans que l'home arribés a prémer el timbre situat a un costat exterior de la porta d'accés al jardí.

—Bona nit. Viu aquí Vicent Martí?

—Sí, però ara no hi és —el Ricard es va penedir de seguida de dir que el seu avi no hi era. El noi sostenia el Sindbad pel collar mentre intentava fer-lo callar. El gos, agressiu, no perdia l'home de vista. L'home, en canvi, no semblava immutar-se per la presència del

ca.

—Quan el puc trobar? Més tard, potser?

El Ricard va dubtar un instant, no sabia quina resposta li convenia de donar.

—No tornarà fins molt tard, avui.

—Demà sí que hi serà, oi?

—Sí, suposo que sí.

—Tu ets el seu nét?

—Sí.

—Tens un gos molt xulo, nano! —va dir l'home de la cicatriu amb un to que al Ricard li va semblar burla.

—Sí —va dir tímidament el noi.

—Escolta, li pots dir al teu avi que ha vingut a veure'l el seu amic Ramon? Ramon Gamundi. De fet, ell em diu el Mundi. Te'n recordaràs, del nom?

—Sí. Ramon Gamundi..., el Mundi —va repetir el Ricard mentre el Sindbad no parava de bordar escandalosament.

—Bé. Bona nit. Caram de gos, renoi! Ja me'n vaig, no pateixis, home.

—Bona nit.

—Que estàs sol? —l'home es va tornar a girar de cara al noi i va deixar anar aquesta pregunta quan ja

havia fet el gest d'anar-se'n.

—No. Estic amb el Sindbad —va contestar àgilment el Ricard assenyalant el gos amb la mirada.

—El Sindbad? Ah! Aquest gossot tan carinyós, oi? Està bé. Digue-li al teu avi que he passat a visitar-lo, d'acord?

—D'acord.

—Adéu, Sindbad.

El Ricard va alliberar el Sindbad i va entrar a casa de seguida. El Sindbad es va situar arran de la porta reixada del jardí i va continuar amb energia el seu recital de lladrucs dirigits a l'home de la cicatriu. Des de darrere una finestra, el noi va observar com s'allunyava aquell visitant estrany fins que el va perdre de vista. Va pensar que havia de parlar ràpidament amb el seu avi. Li va trucar al mòbil.

—Està bé, Ricard. Has fet molt bé de trucar-me, però no t'amoïnis. Estigues tranquil. El Ramon Gamundi és una bona persona. El conec des de fa molts anys. Això sí, és més lleig que un pecat, el Mundi, i, a sobre, un desafortunat accident li va deixar aquesta cicatriu horrorosa a la cara. Però no has de tenir-li por, de debò. Entesos?

—Entesos. Però, avi...

—Què?

—És que el Sindbad s'ha posat molt nerviós. L'ha bordat moltíssim, a aquell home. Mai no havia bordat tant a ningú com avui. Tenia una pinta rara, una cara lletja, feia por, avi.

—Escolta'm, Ricard, no sol venir mai ningú a casa en aquestes hores, per això el Sindbad ha bordat més del compte. A més, el Mundi no és precisament un home elegant, guapo, ben vestit. Vist així, és normal que el Sindbad s'espanti: vol dir que fa bé la seva feina, que és un bon guardià. Vinga, no hi donis més voltes. Això no té cap mena d'importància, Ricard. Vull que estiguis la mar de tranquil, d'acord?, com si no hagués passat res. Creu-me. Confia amb el teu avi. Entesos?

—D'acord, avi.

L'avi devia tenir raó. Per què l'havia d'enredar, si no? Era la primera vegada en dos anys i mig, que algú trucava a la porta en aquelles hores de la nit. El telèfon era una altra història. Aquest sí que sonava sovint. I, al Ricard, li agradava molt que sonés, perquè no se sentia tan sol. Es pot dir que el Ricard ara ja s'havia acostumat a la solitud de les nits. Li va costar una mica; una mica bona. La caseta de l'avi, casa seva, era bonica però molt solitària. No tenia veïnat. La casa

més pròxima era a més de dos-cents metres de distància i, a més, no es veia. Perquè la casa del Vicent estava situada sobre un petit promontori que coronava una serra rocosa i pelada. Més avall, al vessant marítim de la serra, s'estenia tota una filera de cases d'una urbanització moderna i, entre aquesta urbanització i la casa del Vicent hi havia, a mig camí, amagada entre el rocam de la muntanya, la casa veïna. Sí, la por se l'havia fet ell mateix, el Ricard. Certament no rebien mai visites en aquelles hores de la nit. Tot s'ho havia fet ell; la imaginació és, de vegades, amiga de la por. Què es pensava, que el volien segrestar? Bah! Havia de fer cas al seu avi. I, és més, tenia el Sindbad, que havia demostrat conèixer el seu paper. No podia ser poruc, doncs. De vegades jutgem precipitadament les persones. Vés a saber si aquest Ramon Gamundi no era una bona persona. Pobre home! Quina culpa en tenia ell, de ser tan lleig i d'haver tingut un accident que li havia marcat la cara? Si l'avi li havia dit que aquest home era bona persona, volia dir que era una bona persona i s'ha acabat.

El Sindbad va allargar tant la serenata de lladrucs que el Ricard va haver de sortir al jardí a demanar-li silenci.

—Ja n'hi ha prou, Sindbad. Passa a jeure!

L'home de la cicatriu havia espantat el Ricard, però encara havia espantat més el Sindbad, que no havia pogut sentir cap consell telefònic del Vicent. L'animal no estava acostumat a rebre visites nocturnes. Hi ha qui diu que les bèsties, i en particular els gossos, tenen una gran intuïció davant els perills. Per què l'home de la cicatriu havia posat tan nerviós el Sindbad? El Ricard pensava en el que li havia dit el seu avi, però no es treia del cap la imatge d'aquell home. Tot un seguit de preguntes s'anaven entreteixint en el seu pensament. No podia seguir el consell de l'avi, no podia oblidar la visita d'aquest tal Ramon Gamundi. Què hi feia trucant a la porta d'una casa solitària a quarts de deu de la nit com si fos la porteria d'un bloc de pisos al centre d'una ciutat? L'últim tram de camí per arribar a casa del Vicent ni tan sols estava asfaltat. Hi havia una carretera que pujava a la muntanya des de la costa i que seguia un traçat per dins de la urbanització; però des de la urbanització fins a dalt al puig on era situada la casa del Vicent, només hi havia un camí de terra sense cap mena d'enllumenat. Per què aquest tal Gamundi, Mundi o com es digui, no havia trucat a l'avi per telèfon abans de fer aquella excursió fins a la casa del

que deia que era el seu amic? I hi havia pujat a peu! És clar, ara hi queia, el Ricard. Aquell home ni tan sols conduïa un vehicle. Anava a peu. Algú podia dir que era normal, tot plegat? Què vol dir que el seu avi i aquell home eren amics? El Ricard no l'havia vist mai abans, aquell individu. Quina classe d'amics tenia, el seu avi, i on els coneixia? Com volia l'avi que estigués tranquil? No, no n'estava gens, de tranquil. I a partir d'aleshores encara menys.

L'endemà al matí, El Vicent va arribar a casa, com sempre, a quarts de vuit. Quan van ser les vuit en punt va despertar el Ricard.

—Bon dia, minyó. Has dormit bé?

—Pse!

—Pse? No em diguis que encara et dura l'espant d'ahir al vespre?

El Ricard no va contestar la pregunta. Va fer-se el mandrós, va badallar teatralment i va fer una bona estirada de braços. Tenia el cap fet un bon embolic. El sorprenia que, de bon matí, l'avi actués com si res. El Vicent, en canvi, va deduir per l'actitud distreta del Ricard, que l'episodi de la nit passada començava a ser oblidat.

El noi no les tenia totes. Tenia gravada al cervell la

cara horrible de l'home de la cicatriu, aquell séc marró fosc, brut, en forma de falç. I sobretot, la seva mirada incisiva, un xic burleta, desafiant. El Ricard coneixia perfectament la bondat del seu avi. Sabia també que la gent del poble el mirava amb desconfiança; que el consideraven una persona solitària, estranya, amb un caràcter de pocs amics. Però ell el coneixia de prop, el seu avi. Es feia amb poca gent. Tenia poca vida social, era cert. Però era una persona excel·lent, un sant baró amb un cor com una casa de pagès. Si l'avi deia que l'home de la cicatriu, el Ramon Gamundi era amic seu, aquest *fulano* no podia ser una mala persona. Res a dir, doncs. Per molt inhabitual que semblés la visita d'aquell home, la paraula del seu avi pesava més que qualsevol altra elucubració mental. De l'avi, no en podia tenir ni un polsim de dubte.

A remolc d'aquestes reflexions, el Ricard es va proposar fer un esforç íntim per deixar-se de manies i oblidar-se, de totes totes, d'aquestes cavil·lacions. Els últims anys n'havia hagut de fer molts, d'esforços. Havia hagut de fer el cor fort. De tant en tant li agafava la fluixera, s'estovava, l'angoixa li pujava coll amunt i arrencava un plor incontrolat. Enyorava els seus pares, se sentia desgraciat i li feia ràbia sentir-se'n. No volia

fer pena; no volia la compassió de ningú; no volia mirades de consol. Però, a estones, secretament, enyorava els seus pares, aquesta era la veritat. Sort de l'avi, del Sindbad i del Tarkus: la seva nova família. Havia perdut tràgicament els pares. Però tenia una família, una casa, uns amics i una amiga molt amiga. Tenia un nou institut i uns nous companys i companyes, i molta gent coneguda i estimada. No era només un orfe. Era nét, era amic, era company, era jove... No només era un orfe.

9

Això, Sofia, no es fa, mecagon-la-mare-que-ho-va-recontraremalparir-tot! Preferiria mil vegades veure't morta que amb el ventre inflat per un altre home, redéu! L'has cagat, Sofia, l'has ben cagat, xiqueta! Ho veus, oi? I l'ha cagat ta mare i tota la teva família! I aquest pobre desgraciat, el Dimitri o com collons es digui, que només pot ser un mort de gana, s'ha emmerdat fins al coll. Mal vent se l'emporti a l'infern ara mateix! Sí, a l'infern! No podreu mai ser feliços, Sofia. No ho podrem ser. Ni tu ni jo, redéu! Ens hem condemnat, Sofia, amor meu! He estat un il·lús, collons com les gasten a Perissa! Quina manera més ridícula de fugir, hòstia! Ara ho veig clar, vam anar amb el lliri a la mà i ens han fotut una garrotada de no aixecar-se mai més. Què passa, era massa poca cosa, jo, per a la teva gent? Què volien per a tu?, un príncep?, un milionari?, un home amb estudis? I el

Dimitri aquest, què té d'especial? Si és el paio que em penso, és un pallús, ja t'ho dic ara, Sofia. Més curt que la cua d'un conill! I si no ho és, també ho és. Que també és un pallús, vull dir, que ja no sé ni parlar ni m'importa no saber-ne. No m'importa res, ara. He fotut el camp, Sofia, perquè m'has fet la putada més grossa de la vida! I no t'ho perdono, perquè no hi pot haver perdó per qui et roba la vida! No vull posar més els peus a Perissa. Ni a Santorini; que el volcà exploti de cop i enfonsi l'illa amb tots vosaltres a dintre i que no us en salveu ni un! Ni de Grècia, no en vull saber res. Em vau expulsar del país i ara m'heu estripat l'ànima en mil trossos, Sofia! Em vull morir, Sofia, i no tinc valor per fer-ho. No bec per a oblidar: m'emborratxo per a suportar el record. S'ha acabat tot. Potser mon pare necessita companyia allà a l'altre barri. Redéu, quina companyia! Quin parell de dos, el meu pare i jo! I com s'hi va, allà, al regne dels morts? No tinc coratge i voldria tenir-ne, hòstia! S'ha acabat el bròquil! Sóc a una merda d'hostal de Sebastòpol. Vora el mar, però lluny de tu. Vora la Mar Negra, negra com el meu cor. Sóc aquí perquè a algun lloc s'ha de ser. No vull tornar a Tortosa com un gos apallissat. Ni com un gos ni com un gat. No vull tornar a enlloc. Fins que digui prou i

baixi el teló d'aquesta comèdia barata. Al clot i muts a la gàbia! Com el pare! S'hauran acabat els problemes!

10

A la tarda, en tornar de l'institut, el Vicent va explicar al seu nét que aquell mateix matí l'havia tornat a visitar en Ramon Gamundi, el Mundi.

—El Sindbad se'n recordava la mar de bé, del Mundi, perquè al principi no li ha fet gens de bon paper. I el Tarkus, solidari com tots els gossos, s'ha unit a la festa de males cares i lladrucs. És clar que han acabat fent-se amics. El Mundi se'ls sap guanyar fàcilment, els animals. I també les persones.

—I què volia?

—Res d'especial. Saludar-me. Una mica de companyia. Es veu que aquesta nit ha dormit a un hostel del poble. És un pobre desgraciat però és un bon jan. L'he convidat a dinar dissabte que ve. Vivía a València, però ara torna a viure a Barcelona. S'ha jubilat i a València no hi té ningú. Bé, de fet, a Barcelona, tam-

poc. És un vell mariner. Com el teu avi. Un vell llop de mar; no en diuen així a les pel·lícules, d'aquesta mena d'homes?

—Ja.

Al Ricard el tranquil·litzava la naturalitat amb la que el seu avi parlava d'aquell personatge amic seu: un paio estrany, a més de lleig. I, naturalment, li feia confiança. Però el noi tenia un pressentiment. Manies, segurament. No es podia dir que el vailet anés sobrat d'autoconfiança. I prou que ho sabia, ell. Pràcticament no el coneixia, aquell home, però no li agradava gens. Justament ara que començava a fer les paus amb ell mateix i amb el món, que s'havia acostumat a la seva nova vida de xicot sense pares, que s'havia fet seva la casa, la seva habitació, l'institut i els companys, que ja no sentia autocompassió ni odi cap als nois i noies de la seva edat que gaudien del confort afectiu dels pares sense adonar-se'n; ara que tornava a sentir-se il·lusionat, arribava el Mundi, el Ramon Gamundi, com un personatge sortit d'un àlbum de fotos antigues. Arribava i, el que era molt pitjor, semblava disposat a instal·lar-se a prop seu. Dues visites seguides de la nit al dia i ara estava convidat a dinar el dissabte a casa seva. Quina feina tenia, aquell individu, a casa seva? L'home

de la cicatriu volia una mica de companyia, li havia dit l'avi. En tenia dret, oi? Era un bon jan i no tenia amics ni família; per això se n'havia anat de València. Tothom necessita amics; els lletjos amb cicatrius lletges a la cara, també. Ben mirat, el Ramon Gamundi se li assemblava una mica: tots dos eren orfes i tots dos necessitaven l'aixopluc de l'homenàs Vicent, aquesta mena d'home-lloca que els escalfava sota les ales de la seva bondat silenciosa i càlida. Sí, potser s'assemblaven una mica, ell i el Mundi. Només una mica; perquè el Ricard era nét del Vicent, i era jove. El Mundi, en canvi, era un home gran i havia de valer-se sol. Tots dos eren orfes, però amb una diferència d'edat de cinquanta anys. No era el mateix, doncs. És clar que no era el mateix. Ningú no li havia dit que fos el mateix. Era ell solet que s'accelerava en els seus pensaments. Ell solet s'enfilava per les cavil·lacions fosques de la seva ment com una tomaquera entre canyes. Si gairebé no el coneixia, el pobre Mundi! En feia un gra massa. Hi donava massa voltes. De què tenia por? Que li robés l'estima del seu avi? Que el seu avi no estigués per ell? On volia anar a parar amb tantes cabòries? Res, escampem la boira dels mals pensaments, va dir-se. I el xaval va decidir sobreposar-se, no ser tan ble-

da i no capficar-s'hi més. S'adonava que era ben poca cosa, que era enormement vulnerable i que qualsevol circumstància podia rebaixar de cop la seva tímida sensació de seguretat. Per això serrava les dents, ten-sava tots els músculs del cos i amb una ràbia profunda i interior s'obligava a ser valent, a plantar cara a la vida, a tenir nassos. Amb els punys tancats, el Ricard va batre un parell de vegades els braços contra el buit, en un gest enèrgic que simbolitzava els bons propòsits i, acte seguit, va mirar de relaxar-se immediatament, de recuperar l'estat normal i una aparença allunyada de les positures íntimes, per a poder creuar la porta de la seva habitació i retornar al món exterior sense que es notés la seva particular guerra anímica.

Aquella tarda el Ricard tenia pocs deures. Els va acabar en un tres i no res. Per tant, podria tocar el dos més aviat que la major part de dies. Va demanar permís a l'avi, es va enfil·lar a la BTT i se'n va anar al poble a buscar la seva benvolguda amiga Àstrid. I en ser-hi, tots dos van agafar les bicis i es van desplaçar dues cantonades més enllà, a la placeta de la font, el punt de trobada dels joves del barri. Una superfície rectangular cimentada, envoltada de quatre bancs de fusta, era l'escenari de bona part de l'activitat juvenil

del nucli antic del poble. A la placeta s'hi celebraven sovint activitats mogudes, però també reposades tertúlies de colla. Alguns hi fumaven un canutet, de tant en tant. S'hi organitzaven també partits de futbol, de bàsquet... Dues cistelles de bàsquet amb xarxes fetes de cadenes que havia col·locat l'ajuntament amb el patrocini d'una mútua mèdica resistien, de moment, l'embat de l'adrenalina juvenil. A la plaça, s'hi explicaven també confidències entre joves i s'hi iniciaven flirtejos. Aquella tarda l'ambient de la placeta era una mica ensopit. Hi havia poca animació esportiva mentre algunes noies feien grupet a banda concentrades al voltant del banc preferit de la placeta. S'asseien al respatller del banc amb els peus sobre el seient. Les noies es miraven els nois i reien, a ràfegues, escandalosament. L'Àstrid i el Ricard van passar d'uns i d'altres i van anar a parar vora els porxos. El seu tema del dia era la visita del Mundi, el misteriós Ramon Gamundi, l'home lleig de la cicatriu. L'Àstrid intuïa els pensaments del Ricard i no volia posar llenya al foc. No volia fomentar les seves pors, però tampoc contradir-lo bruscament, sense tacte.

—T'imagines, Àstrid, si es tractés d'un expresidiari?

—Què dius?

—Hi ha molts expresidiaris amb cicatrius.

—I també hi ha molta gent amb cicatrius horribles que no ha passat mai per la presó, no et fot!

—Ja ho sé..., però fa mala pinta. L'avi em va dir que aquest paio havia estat mariner.

—Com el teu avi, no?

—No comparis. El meu avi... és el meu avi! Vull dir que no és un mariner retirat d'aquests que volten pels bars de mala mort o per les tavernes de vora els ports.

—El teu avi... és raret, amb perdó.

—I si fos un contrabandista? —insistí el Ricard.

—I si fos un caníbal? Va, Ricard, no et passis, tio!

Aquell home havia estat mariner; ara estava jubilat, sí; però coneixia, hem de suposar, gent del mar i l'ambient dels ports. Els ports eren un dels punts d'entrada dels carregaments il·legals de drogues, com molt bé sabia el Ricard.

—Vés a saber si aquest home no fuig de la policia i busca la protecció del meu avi.

—Un contrabandista? Un expresidiari? Un fugitiu de la justícia? Tu al·lucines, xaval.

—No al·lucino, Àstrid. No em coneixes o què?

—Ei, tranqui, tio, tranqui... És una manera de dir, home! No t'enfadis... Què vols? Que vigilem aquest tal Mutis o com es digui?

—Mundi!

—Això, Mundi. Vols que el vigilem?

—Vigilar-lo?

—Sí, vull dir., no ho sé, observar-lo. Si vols saber qui és realment, si és un contrabandista, un expresidiari, un fugitiu de la justícia..., ho mirem de descobrir i assumpte resolt. Et quedaries més tranquil. O no. Alguna cosa has de fer, no?

—... potser sí. No ho sé, Àstrid.

—Doncs si tu no ho saps, imagina't jo!

—Òndia, Àstrid, tinc una idea genial... Bé, tinc una idea que pot estar bé.

—Quina? —va contestar l'Àstrid amb posat de paciència.

—Per què no li demano a l'avi que et convidi a dinar dissabte? Així podries conèixer el Mundi i seríem dos a "observar-lo", com tu dius.

En arribar a casa, el Ricard va fer la proposta al seu avi. El Vicent va dir que sí, naturalment. L'Àstrid estava convidada a dinar el dissabte.

—Sí, home, d'acord. Com més serem, més riurem.

—Ja.

El Ricard contestava les preguntes amb un *ja*, quan no volia dir un sí rotund. Era una manera de fugir d'estudi. I va trobar sorprenent l'aplom amb què el seu avi parlava del Ramon Gamundi. La serenitat del seu avi el feia dubtar. I si tot plegat només fossin fantasies d'ell? No, l'Àstrid no era un ximpleta, no era una noia que es mamés el dit. L'Àstrid començava a no veure tan estrany el que el Ricard li havia explicat d'aquell home misteriós. Ells no feien mal a ningú. A ningú. El Ricard tenia por, això sí, que li fessin mal a ell. Que fessin mal al seu avi. Pocs amics que tenia el seu avi i se'ls havia de triar com aquell! Batua l'olla! Per què l'avi era tan "raret", que deia l'Àstrid? Per què era tan reservat? En què pensava? O, en qui? Quin secret amagava el seu cor, la seva mirada blava i perduda? Era tristesa? Només tristesa? Com es van conèixer, l'avi i el Mundi? Sí, es van conèixer fent de mariners, això segur. Però on i de quina manera? Quin passat comú tenien aquells dos homes aparentment tan diferents?

L'Àstrid va saber que el dissabte era convidada a dinar i va seguir la corda del seu amic. Valia més no

contradir-lo si no volien acabar barallats per una ximpleria. I semblava clar que ni un ni l'altra volien baralles. Ben al contrari: eren amics, cada cop més amics. Això sí, el Ricard va estar d'acord a no fer temeritats, a no passar-se. Tot el que fessin, quedava clar que ho farien per protegir el Vicent. I van traçar, amb certa cerimònia, un pla d'actuació per al dinar de dissabte. Prudència. Observarien dissimuladament però amb atenció el personatge de la cicatriu. Gravarien mentalment cada una de les seves paraules i dels seus gestos. Es fixarien bé en les seves coses, en els seus vestits, en les seves sabates... Com més elements es proposaven analitzar, al Ricard més clar se li feia la idea que aquell individu n'amagava una de grossa. Era un desgraciat, això segur. Hi ha moltes classes de desgraciats. Era un desgraciat dels que pateix desgràcies o era un desgraciat dels que en fa? Si era un desgraciat dels bords, dels que fan desgraciats els altres... no li toleraria. No permetria que espatllés la vida del Vicent. Ni la pròpia. La seva família ja n'havia tingut prou, de desgràcies. N'estaven servits. Per això, ell i l'Àstrid van quedar de vigilar-lo, aquell home. De vigilar-lo en el dinar del dissabte i qui sap si després. Aquest propòsit no era cap aventura fantasiosa de dos adolescents. El

Ricard patia la situació i aquest patiment real, interior, li corcava els ànims i l'allunyava de qualsevol aventura infantil. Això era, si més no, el que els dos joves pensaven. Sobretot el Ricard, és clar. Indagar en el cas de l'home de la cicatriu, en la seva peculiar amistat amb el Vicent, no era jugar a Tom Sawyer i Huckleberry Finn per muntar-se una cabana secreta en un racó íntim del bosquet del costat de casa. El Ricard s'estimava el seu avi; tant, que l'estimació ara el feia patir. L'avi Vicent, un tros d'home bo, no podia caure sota la influència de males companyies, encara que fos amb bones intencions. Encara que fos per fer el bé.

El Ramon Gamundi es va presentar a casa el Vicent a mig matí del dissabte. Hi va arribar a peu, com sempre. Aquell home no semblava disposar de cap vehicle de transport. Potser no tenia carnet de conduir. Potser no sabia ni llegir. Sí que sabia fer-se amic dels gossos. Ja ho havia dit el Vicent. Els dos guardians de la casa, el Tarkus i el Sindbad, aquesta vegada el van rebre fent-li força festes. El Ricard, des del darrere de la finestra de la seva habitació, va contemplar amb enuig l'escena de l'home acaronent els dos gossos enmig del jardinet. Qui era ell per fer-se amic dels seus gossos?

El Vicent va fer passar la visita a dins de casa i el Ricard va sortir de seguida de la seva habitació.

—Ricard, te'n recordes del Ramon Gamundi?

—Sí —va contestar eixut, el xicot.

El Ricard va donar la mà a aquell home sense gens ni mica d'entusiasme. Li va fer un xic d'angúnia. No va poder deixar de pensar que es tractava, potser, de la mà d'un delinqüent. Les mans són els instruments dels delictes. Les del Ramon Gamundi eren unes mans gruixudes, aspres, pesants. Més que no pas mans, semblaven manyoples, perquè els dits no tenien gaire mobilitat i formaven un embalum compacte amb la resta de l'extremitat. La pell, rugosa i fosca, era com de roba de sac. No hi havia cap dubte que aquelles mans havien treballat força a l'aire lliure i que havien fet feines dures. Al Ricard li va venir al cap la imatge d'un estibador de moll. Aquell home havia estat mariner. Com el seu avi. Però el seu avi no tenia unes mans tan rudes. Les mans del Vicent eren fortes, grans, toves, amb uns dits gruixuts però àgils i una pell bruna i tibada com la d'un timbal. Les mans de l'avi eren agradables al tacte, reconfortants. Unes i altres podien ser mans amigues, però eren marcadament diferents. Mans ben diferents per a homes que, per força, com les seves mans, havi-

en de ser també ben distints. Això era, almenys, el que volia pensar el Ricard.

—Tens un nét que ja està fet un home, Vicent.

—Ja ho pots ben dir. Es va fent gran a pressa feta.

—Com nosaltres, que també ens fem grans.

—Nosaltres? Sí, com nosaltres que de tan grans que ens fem, ens fem vells.

El Ricard no va dir ni mitja paraula més. Aquella conversa plena de tòpics entre el seu avi i el Ramon Gamundi, el va fer sentir més nen que mai. L'incomodava que dues persones grans parlessin d'ell davant seu. Es va trobar idiota. O sia que va girar cua lentament, contenint-se per no mostrar l'enuig que volia manifestar-se impulsivament com l'erupció d'un volcà. Parlaven d'ell com qui parla d'un gos, sense fer-lo entrar en conversa. Preferia ser amb els gossos, doncs. Va sortir al jardinet i tot seguit va trobar bona companyia. Li agradaven aquell parell d'incondicionals bавosos. Aquells sí que eren bons amics. Llàstima que també s'havien deixat entabanar per aquell home de la cicatriu. Va pensar en el Sindbad quan era un cadell, va pensar en l'animaló quan no entenia per què el feien pujar al sidecar del seu avi. Va recordar l'expressió de desconcert que feia el Sindbad en aquelles classes

de circulació amb sidecar i, sense saber per què, li van venir unes ganes ximples de riure. Aquell record li va fer percebre en el gos una part d'humanitat, un sentiment d'incomprensió, d'abandó, possiblement similar al del pàrvul que s'enfronta al primer dia d'escola. Va comprendre llavors els sentiments del seu gos i es va entendre. El va abraçar, li va acaronar el llom dolçament i, finalment, li va donar uns quants copets afectuosos als costats. El Sindbad va voler llepar-li la cara en senyal d'agraïment però el noi va refusar aquestes mostres d'afecte. El gos era el millor amic de l'home! Ara ho confirmava. I si no era així, el que sí que era cert era que el Sindbad tenia un cor i una noblesa que molts humans no podien ni somiar. I va pensar, vés per on, en el vell mariner de la cicatriu.

El Vicent i el Mundi van sortir al jardinet. L'avi volia ensenyar al seu amic mariner els quatre arbres fruiters que ell mateix havia plantat. Dues pomeres, un presseguer, una perera, una prunera, dos cirerers i tres tarongers. I, en un costat de l'hort, en una posició discreta, una jove palmera datilera, com les que tantes vegades havien vist els dos vells mariners en les seves rutes per la Mediterrània. El Vicent estava més que cofoi de les seves dots de pagès de la tercera edat. Tota

la vida l'havia tirat moltíssim el mar, deia. Però ara també li tirava poderosament la terra; la mare terra; la terra que engendra i fa créixer misteriosament arbres i fruits. El Ricard tenia l'antena posada i mirava de no perdre's cap de les paraules que trenava la conversa dels dos exmariners. Va pensar que ja era hora de trucar a la seva amiga Àstrid. El Ramon Gamundi havia arribat abans que no es pensava i valia la pena tenir-lo controlat com més estona millor. En aquelles hores, l'Àstrid ja hauria d'haver-se llevat.

Mentre el Ricard trucava a la seva amiga i li donava presses, els dos homes observaven des del jardinet els entorns naturals de la casa. El Vicent, inflat de satisfacció, feia notar al Mundi els cims rocallosos, calbs de vegetació, de les muntanyes de darrere la casa. Pel costat de l'est, per llevant, la mar s'estenia majestuosa i tranquil·la. Una rècula d'embarcacions a vela dibuixaven una processó de taquetes blanques. Al sud, a un centenar de metres de la porta reixada del jardí, sobrevivia, de moment, a l'amenaça dels focs un bosquet de pins rojos. El Vicent va fer notar també al seu amic el luxe de tenir aquest pinaret tan a prop de casa. Entre les urbanitzacions que poblaven el vessant marítim de la serra i la mar s'hi descobria el recorregut

lleugerament sinuós i mig encaixonat d'una autopista. El Vicent sempre explicava a les poques visites que rebia que l'autopista era com una gran serpota permanentment adormida vora l'escalfor de la costa. Vista així no resultava tan antipàtica; el seu traçat posava en evidència, a més, les formes capritxoses d'un relleu abrupte. Ajudava, per tant, a observar i descobrir els volums del paisatge. Tot era qüestió de voler veure la part bona de les coses. La part dolenta prou que la coneixia tothom. Sort en tenien, encara, que, allà dalt, on s'aixecava la caseta del Vicent, amb prou feines hi arribava la remor constant dels vehicles que circulaven amunt i avall amb una obstinació que a qualsevol observador reflexiu podria semblar-li absurda. Cada cotxe podia tenir una raó de ser i de desplaçar-se, però tots plegats escenificaven una cursa constant en un doble sentit que semblava francament inútil i ridícula.

L'home de la cicatriu fumava com una xemeneia mentre escoltava les descripcions geogràfiques del Vicent. No havien passat vint minuts de la trucada del Ricard, que va aparèixer l'Àstrid amb la seva bici. Com sempre, la xicota havia arribat bufant per l'esforç particular d'haver de vèncer l'últim pendent de la pista que portava a la casa del seu amic.

—Mira, Mundi, aquesta és l'Àstrid, una bona amiga del meu nét.

—Què hi ha, noia?

—Hola.

—Veig que tens bons pulmons i bones cames, eh?
—va dir l'home de la cicatriu.

L'Àstrid va fer un gest afirmatiu amb el cap mentre amb una mà sostenia la bici i amb l'altra atenia les peticions de salutació del Tarkus i del Sindbad, que també eren bons amics seus. Per a començar, no li va agradar gens la mirada d'aquell home. Primera impressió, mala impressió. Bon pulmons i bones cames, havia dit. Pulmons i cames, pit i cuixa. Què mirava, aquell home tan desagradable? L'Àstrid confirmava les informacions prèvies del Ricard: aquell home era lleig com un dimoni.

El Vicent i el Mundi van anar a seure a les hamaques del terrat. Dues hamaques de fusta i tela vermella situades en un lloc estratègic per a delectar-se plàcidament amb la visió de la mar. La contemplació en silenci des d'una d'aquestes hamaques omplia moltes hores de lleure del Vicent. El Vicent en tenia prou a badar davant un paisatge que segurament tenia gravat a la ment mil·límetre a mil·límetre. Quan s'asseia al

terrat mirant lluny, mar endins, semblava absent del món. Sovint no sentia el telèfon o el seu nét que el sol·licitava per algun afer. En què penses, avi?, li demanava de vegades el Ricard en moments com aquests.

—Res, coses de gent gran —contestava el vell mariner.

Asseguts al terrat, els dos homes van continuar fent-la petar. El Ramon Gamundi parlava de Barcelona i de València, del que tenia una i altra ciutat i de com havien canviat les terres que les separaven o que les unien. Pel que deia, la seva vida no marítima havia transcorregut a cavall d'aquestes dues ciutats. El Mundi continuava fumant sense parar; el Ricard s'havia fixat que aquell home tenia les puntes i les ungles dels dits índex i mig de la mà dreta ben torrades pel fum del tabac. Fins aleshores, el Ricard i l'Àstrid no havien pogut sentir res d'interessant. Amb el pretext de voler mirar el paisatge amb els prismàtics de l'avi, els dos vaillets havien acompanyat els dos homes al terrat. Cansats d'una conversa irrellevant i dels molts silencis que l'envoltaven, el Ricard i l'Àstrid van decidir abandonar aquella posició de vigilància. S'ho van fer saber amb gestos. Potser durant el dinar tindrien més ocasió d'indagar sobre la vida passada d'aquell

individu que, tant a l'Àstrid com al Ricard, els semblava de poc fiar.

Quan van ser a la planta baixa de la casa i anaven a sortir al jardí per a retrobar-se amb els gossos, en passar per la saleta d'estar, el Ricard va adonar-se que sobre el sofà hi havia una motxilla. Era la motxilla del Mundi. Gairebé no va haver de proposar res a la seva amiga perquè aquesta de seguida va endevinar les seves intencions. Volien donar una ullada al contingut de la motxilla. Volien fer-ho però no s'hi atrevien del tot. Van acordar que l'Àstrid se situaria tocant a l'últim esglao de l'escala que portava al terrat per a poder avisar si es produís la baixada d'un dels dos homes. Mentre, el Ricard obriria la motxilla i en furgaria l'interior. Les mans nervioses del Ricard semblaven més poc destres que mai; va costar-li obrir la sivella del departament central. L'Àstrid va sentir que algú s'aixecava de la cadira a dalt al terrat i va donar l'avís al seu amic. El Ricard es va apartar de seguida del sofà sense pensar de tornar a tancar la sivella de la motxilla. Es va adonar del seu error, de la seva imprudència. El seu cor va començar a bategar amb força. L'Àstrid es va apartar un xic de l'escala. Van passar uns minuts i cap dels dos homes apareixia per l'obertura de l'escala. Els

dos joves es van acostar novament al forat de l'escala i van parar bé l'orella. Semblava que els dos vells llops de mar havien reprès la tertúlia. Falsa alarma, doncs. Els vailets van decidir tornar a intentar la inspecció de la motxilla. Es van situar altre cop en les seves respectives posicions. El Ricard va obrir el departament central de la motxilla i hi va veure una bossa de plàstic d'escombraries negra que contenia uns embalums. Va obrir la bossa d'escombraries, hi va posar la mà i en va treure un cartó de tabac. Era tabac ros americà. La primera impressió del Ricard va ser confirmar que el Mundi era un fumador empedreït que no en tenia prou amb paquets de tabac: necessitava portar el tabac amb cartons. Va comptar fins a set cartons de tabac. Sens dubte, set cartrons sobrepassava la dosi diària del més fumador d'entre els fumadors. Va aixecar un cartó amb una mà perquè el veiés l'Àstrid. El Ricard va donar a entendre a la seva amiga que n'hi havia uns quants, de cartons. El xicot va continuar remenant la motxilla i en va treure una llanterna d'una mida considerablement gran i amb una forma cúbica. Hi va trobar també un parell de bolígrafs i una llibreta rebregada amb algunes operacions de multiplicar en algunes pàgines. Al fons de la motxilla va tocar una forma

dura i allargada; semblava un estoig; ho va treure; era un colossal ganivet enfundat, una mena de matxet. El Ricard el va agafar pel mànec i el va treure de la funda. La fulla feia més d'un pam d'una mà adulta. Un dels talls d'aquell matxet mostrava un perfil dentat, d'unes dents grosses i arrodonides; l'altre tall es veia fi, ben esmolat. L'Àstrid mirava aquell ganivet amb cara d'espant. El Ricard va tornar a desar-ho tot amb molt de compte i en la mateixa posició que ho havia trobat. El matxet, al fons del tot. A sobre, la llanterna, els bolígrafs i la llibreta. I damunt de tot, ben arrencats, els cartons de tabac. Va tornar a tancar la sivella i, palpant per la banda exterior, va comprovar que a la butxaca exterior de la motxilla no hi havia res. Feta aquella inspecció, els dos amics van sortir a fora al jardí.

—T'hi has fixat?

—Aquest paio no fa bromes —va dir l'Àstrid.

—Quants en deu haver pelat, amb aquest matxet?

—No siguis macabre, Ricard.

—Hi porta la tira de cartons de tabac. Set cartons. Winston i Marlboro. Contraban. Tabac de contraban, potser.

—I si no és res del que t'imagines, què? Aquest tio fuma pels descosits. Potser només ens ho sembla, que

és un malparit. Potser, casualment, s'ha proveït de tabac abans de venir aquí. Potser el matxet és de... submarinista o jo què sé.

—No siguis beneïta, Àstrid. Sí, el matxet és per pelar-se les taronges, saps?, i de tabac en gasta de dues marques, oi?: Winston i Marlboro. Mira quina casualitat, els que venen tabac de contraban pel carrer, venen Winston i Marlboro. Venen tabac ros americà, que és el més car.

—De vegades, el meu pare els en compra —va remarcar l'Àstrid amb el posat d'aquell que sap el que es diu—. A la meua mare no li agrada que el meu pare els en compri. Troba que no està bé.

—Doncs, pot ser que sigui tabac de contraban i que ell només l'hagi comprat. Com fa el teu pare, de vegades. Potser no l'ha pogut comprar tot de la mateixa marca. Jo què sé!

—Ostres, tampoc no és tan greu, no?, això de fer contraban de tabac. Tota la vida n'hi ha hagut, de contraban, no?

—El meu avi em va dir que aquest home estava jubilat. Deu cobrar una pensió, suposo. No ho sé.

—Potser no en té prou, amb la pensió, i es treu uns calerons venent alguns cartons de tabac. Què et

penses, que els mariners es jubilen folrats de quartos?

—Folrats de quartos, segur que no. Almenys el meu avi quan va deixar la mar va haver de treballar. I encara treballa... Que no, Àstrid, que no. Aquest paio es dedica al contraban, m'hi jugo el que vulguis.

La fermesa del Ricard va mig convèncer l'Àstrid. Ara tots dos tenien indicis que, pel cap baix, aquell home podia ser venedor de tabac de contraban. El Ricard no va poder deixar de pensar que aquella activitat il·legal no feia pel seu avi. El noi sabia perfectament que no es tractava del seu avi. Es tractava del Mundi dels nassos, que només era un amic o, millor, un conegut del seu avi. El Vicent era una persona íntegra, un home tossut i solitari, això sí, però amb una honradesa feta de pedra picada. I sent així, perquè era així i ningú que el conegués no en tenia cap dubte, com és que convidava a dinar aquest personatge? Quina relació unia el seu avi a un home que semblava tan diferent a la seva manera de ser i de viure? L'avi li havia dit que el Mundi "era un bon jan". Un bon jan? N'estava segur? El coneixia prou? L'Àstrid va voler calmar el seu amic. No havien de tirar el carro pel pedregar; no s'havien de posar nerviosos. Ben mirat, ells dos eren uns mocosos i, en canvi, el Vicent era un home fet i

dret que sabia molt bé el que es portava entre mans. Què es pensaven, que el Vicent es deixaria ensarronar per un simple mariner jubilat? No havien de perdre els estreps. Calma, calma. Una mica d'autocontrol.

—Tranqui, Ricard. No et motivis, tio, que potser no n'hi ha per tant —va insistir l'Àstrid.

El Vicent va fer una paella deliciosa. Tothom se'n va llepar els dits. El Ricard i l'Àstrid van poder observar les maneres que tenia el Mundi per menjar. L'home agafava la forquilla amb tota la seva manassa esquerra com si fos una eina de treball. Cada vegada que el Mundi es portava una forquillada d'arròs a la boca, la imatge recordava la d'un pagès carregant amb una forca un remolc de fems. Aquell home era exageradament bast. Mastegava amb la boca oberta i feia un soroll ensalivat que es repetia seguint un ritme monòton. La llengua, que s'encastava i es desencastava del paladar successivament, petava sense vergonya com una xurriacada cada cop que l'home, mastegant, obria la boca. Primer, al Ricard i a l'Àstrid els va fer fàstic. Després, el soroll es va fer tant present davant el silenci dels altres comensals, que els jovenets van intercanviar mirades de complicitat i no es van poder aguantar les ganes de riure-se'n.

—I ara, de què rieu? —va dir el Vicent amb un to que més que pregunta semblava un advertiment.

—Res —només va saber dir el Ricard mirant-se l'Àstrid.

—No hi ha res com la joventut —va dir el Mundi, absolutament ignorant que ell era la causa d'aquelles rialles.

De la conversa del dinar, els dos joves investigadors no en van poder treure gaire informació. El Vicent i el Mundi van parlar, sobretot, dels menjars en alta mar. Van recordar algun cuiner, alguns dels seus plats més famosos i no, precisament, per la seva qualitat gastronòmica. Escoltant els relats d'aquell home, que bruta i miserable els va semblar als dos jovenets la vida d'un mariner a bord d'un vaixell mercant! Van prendre nota mentalment, això sí, del lloc on vivia actualment el Gamundi. L'home va comentar que es volia buscar un piset pel barri de la Barceloneta. Un piset barat, d'aquells que la gent de la Barceloneta en diuen un quart de casa. Un habitacle de vint-i-cinc o trenta metres quadrats; un piset que se'l pogués pagar sense haver de fer gaires esforços, perquè ja se sabia que la pensió d'un mariner no donava per gaire. Aquí, l'Àstrid va mirar amb autocomplaença el Ricard. Aquesta

informació semblava confirmar el que abans havia dit la noia: la paga d'un mariner jubilat no podia ser molt alta i, per tant, no era gens estrany que aquell home busqués un complement als seus ingressos habituals. L'important, a més, era que l'home de la cicatriu havia dit de passada que, de moment, s'hostatjava en una pensió del carrer Princesa de Barcelona. Ja tenien una pista. Almenys això és el que els dos jovenets van pensar en aquell moment. El Gamundi va comentar com havia trobat de canviat aquell popular carrer de Barcelona. Hi havien desaparegut les botigues de tota la vida, les que ell sempre havia conegut, les que eren governades per gent que havia nascut i viscut al barri de la Ribera, el barri al qual pertanyia aquell carrer. Ara tot eren basars. El carrer Princesa s'havia convertit en una via comercial cosmopolita. Hi havia basars africans, indis, àrabs, sud-americans, de l'extrem orient. El carrer continuava tenint molta vida però hi havia canviat radicalment el paisatge humà. I el paisatge comercial, és clar. Li continuava agradant, no obstant. El carrer continuava tenint el formigueig humà que el caracteritzava, però ara tenia, a més, molts més colors.

El Mundi se'n va anar al voltant de les cinc de la

tarda. Va dir que es trobava cansat. Tenia alguns encàrrecs per fer i no volia anar a dormir tard. A més, havia d'agafar el tren fins a Barcelona. Sort que ara n'havia molts, de trens de rodalies. El Vicent li va dir que un dia el portaria al parc d'atraccions on treballava de vigilant nocturn. Estava segur que li agradaria conèixer el parc. L'home de la cicatriu va acceptar la proposta encantat. El Vicent va acompanyar el Mundi fins a l'estació del tren amb la seva vella moto. El Gamundi va seure al sidecar i es va posar el casc que l'avi reservava per als acompanyants. Amb el casc entaforat fins a les celles peludes i espesses, el Mundi oferia un semblant encara més inquietant.

11

El primer cop que vaig matar un home, se'm va regirar l'estómac i vaig canviar la pela allà mateix. Esquitxos de sang i vòmits feien una barreja repugnant. Els ulls oberts del mort, mirant l'infinit, van estar acusant-me durant llargues nits d'insomni, maleït sia! La cara inerta del mort em visita encara de tant en tant i em porta mals records que he d'esborrar del cap amb un copeta d'anís El mono, el millor anís del món. L'anís és la millor goma d'esborrar mals records i recuperar-ne de bons. La mort és més lletja que un pecat, redéu! I us juro que aquell primer mort també n'era molt, de lleig. Més lleig que pegar un pare.

Després que la Sofia m'esmicolés la vida en mil bocins, me'n vaig anar a prendre aire. Aire distant. Lluny de tot, lluny de mi mateix. Fugia de mi perquè m'odiava. I em vaig refugiar a Sebastòpol, vés a saber per

què. De vaixell en vaixell hi vaig anar a parar. Volia posar aigua pel mig entre el passat i la porqueria del present que em tocava viure. Vaig fer el camí de fugida llogant-me de mariner en vaixells mercants. De l'*Edward King* al *Paradiso*, del *Paradiso* al *Côte d'Azur* i d'aquest al *Bonifacio*. Vaig anar fent voltes per ports de la Mediterrània, fins que el *Bonifacio* em va portar a Sebastòpol. En aquell racó de la Mediterrània, per més que en diguin Mar Negra, em va venir l'impuls d'aturar-me. Em vaig instal·lar a una fonda de mala mort, bruta i pudent com un femer. Volia estirar com més millor els diners estalviats i no podia permetre'm luxes. Si fas pudor, una pinça al nas i t'aguanten! Vaig deixar d'embarcar-me però em passava els dies tentinejant pel port com una ànima en pena. Bevia bastant. Massa. Més d'una nit i de dues me n'anava al llit fent tentines. Recordava el meu pare aferrat als cigalons i les cassalles. Tan lluny que el vaig sentir sempre, el meu pare, i ara se'm representava perillosament a prop.

Em vaig tornar un client assidu de *The sea dog*, una taverna del port a tocar de la fonda. La taverna, a les nits, estava plena de fum i de mariners. Hi havia caliu, fortor d'humanitat. S'hi bevia molt i sempre hi havia

raons entre un o altre. Grups de mariners jugaven a cartes o al dòmino. Cridaven i gesticulaven com si en cada partida els hi anés la vida. Jo era un client solitari. M'asseia sol en un racó fumant una cigarreta darrere una altra i amb una copeta de whisky al davant, que anava omplint i buidant amb una litúrgia metòdica, constant. Quan el cap em començava a rodar, pagava les rondes a l'escocès pèl-roig i gegant que regentava la taverna i me n'anava a dormir la mona al cau greixós de la fonda. Així un dia i un altre, i un altre, i anar fent, i cap avall que fa baixada. Però a tot arreu hi ha d'haver un Pitarch amb ganes de tocar allò que no sona. Aquest Pitarch es deia Peter i era anglès. Aquella nit estava més content del compte perquè havien retransmès per la tele un partit de futbol entre Anglaterra i Itàlia, i els anglesos s'havien endut el triomf. El molt desgraciat del Peter es pensava que jo era italià. I va venir a brindar amb sornegueria a la meua taula; jo, que només el coneixia de vista i de nom, el malparit. Vaig brindar amb cara de semenfotisme, però es veu que ell, l'energumen, no en tenia prou. I al cap de res, va voler tornar a brindar; aquesta vegada el xoc fort de la seva cervesa contra el meu vaset de whisky em va fer abocar una part de la meua beguda i de la seva.

Però jo vaig fer com si res i vaig continuar assegut a la meua taula, anacoreta com sempre. I tornem-hi que no ha estat res. Tercer brindis. Jo no sabia gaire anglès, per no dir que pràcticament no en sabia, però anar pel món et dóna recursos i un certa capacitat de poliglòtisme tavernari que fa que puguis establir relacions de primat entre alguns cercles humans. *I'm not italian*, li vaig fer saber, que volia dir t'equivoques xaval i no em fotis més la pallissa. *Oh, really?*, em va contestar perplex. *As, you are the most similar to a stupid italian*, em va dir, cosa que poc o molt vaig entendre què significava. I l'anglès pell blanca i cabells de panotxa va esclafir en un riure desmesurat, grotesc. I va voler tornar a brindar tan si com no. I hi vaig accedir dient *the last*. Però ell no entenia prou. Buscava brega, el carallot. Portava begudes unes quantes gerres de cervesa. Va voler tornar a brindar i jo vaig passar d'ell, com si no hi fos. I ell que fa xocar la seva birra contra el meu gotet de whisky i el tomba sobre la taula. I ja m'estava escalfant la sang, el molt cafre. Vaig demanar un altre gotet de whisky a l'escocès. *You can drink it*, em va dir el panotxa del Peter sucant els seus fastigosos dits sobre el whisky abocat a la taula. Va sucicar els dits i em va esquitxar la cara. I va tornar a riure com

un imbècil. *That's enough!* Va dir-li l'escocès quan em va portar el meu whisket. I el panotxa que no se li acut res més que fer un xarrup del meu got amb tot el morro. I els seus morros em feien més fàstic que el clavegueram. O sigui que vaig demanar un altre whisky a l'escocès. I el Peter que comença a insistir-me que no calia, que begués del mateix got que havia begut ell. El molt malparit estava aconseguint el que volia, fotre merder. No em va donar la gana de beure del mateix got que ell. I em va llançar el whisky a la cara. El puny em va sortir disparat cap al seu ull dret abans que m'hi pogués repensar. No el vaig tombar, perquè aquell home era un ós, però va anar a parar sobre la taula del seu darrere. L'escocès pèl-roig, de seguida ens va fer fora de la taverna amb males formes, ajudat per un parell de camàlics, que es veu que, quan convenia, feien de servei d'ordre. Ens vam trobar tots al carrer, l'anglès i jo, envoltats d'un rogle de mariners que volien veure un combat de franc. L'ambient era fosc i per aquell indret de barris baixos en aquell moment no hi passava ningú. Allà només hi anaven les rates humanes a ofegar les penes i distreure l'amargor. L'anglès va treure una navalla que feia por només de mirar. Jo feia que no amb les mans, però el gest només

va servir per rebre un seguit d'insults en uns quants idiomes. L'anglès va aprofitar la confusió del moment per atacar i punxar-me el braç esquerre. Això em va fer sortir de polleguera, em vaig treure el cinturó i el vaig fer girar a l'aire com unes xurriaques. Si el tocava amb la sivella li podia fer mal de debò. L'anglès estava força més borratxo que jo. El panotxa va fer unes quantes temptatives més d'atac que vaig poder esquivar. Amb el cinturó vaig colpejar-li una cella amb més fortuna del que jo mateix hauria dit mai que hauria estat capaç de fer. Va començar-li a rajar sang per la cara com un sant Crist. Un segon cop de xurriaques va picar la mà dreta i li va fer caure la navalla que va quedar al terra a un punt força equidistant d'entre els dos. Ens vam llançar alhora a recollir-la i pels pèls la va agafar l'anglès. Jo vaig subjectar-li el braç però no vaig poder evitar que en un moviment ràpid i descontrolat em fes un tall a la galta. No em va treure un ull de miracle, perquè el tall anava des de la cua del meu ull esquerre fins a la barbeta. Ara tots dos semblaven santcristos. El tall a la cara em va empenyar de valent i vaig clavar-li una puntada de peu que va anar a parar al seu ventre i no al baix ventre com era la meva intenció. Em tornà a atacar i vaig aconseguir tornar-li

a agafar el braç que sostenia la navalla. Em va punxar una mica el pit, però em vaig remoure amb mala llet, no em pregunteu com, i el seu braç, forçat pel meu, es va girar contra seu. Per a qui els agradi el futbol, podríem dir que va ser un autogol. Entre ell i jo, la navalla es va clavar al seu coll. Es va o el vaig degollar, al Peter. Va començar a sagnar com un porc. Va quedar estès a terra mentre es començava a fer un toll de sang espessa. Tothom va quedar callat i, de seguida, els espectadors van començar a desfilar. El Peter va fer unes quantes convulsions agafant-se el coll amb la mà dreta. Vaig quedar-me palplantat, incapaç de reaccionar, incapaç de fer res que no fos contemplar com es moria aquell home amb uns ulls esbatanats que expressaven l'esglai més terrible de tots. La parca era allà i el venia a buscar. No la veia ningú. Només ell, és clar. Què havia passat, Déu meu? Una vomitada em va sortir de dins com si em buidés tot jo, com una petita riuada que apareix de cop, de forma imprevista. Els camàlics de l'escocès, amb guants, van agafar el mort dels braços i de les cames, el van carregar en un carretó, van tancar el carretó amb una vela esparracada i se'l van endur a la zona dels coberts. En un racó d'algun lloc no gaire lluny el devien deixar, perquè al cap de

no gaire van tornar a la taverna. Mentre aquests dos feien aquesta feina, l'escocès em va dir que tenia un conegut que em podria treure del país. Em va aconsellar que recollís les meves coses de la fonda immediatament. La policia no descobriria el cadàver fins a l'endemà al matí, quan comencés l'activitat diürna al port. Vaig passar la nit en una habitació a la rebotiga de la taverna de l'escocès. Abans que sortís el sol, el meu inesperat protector em va despertar i em va conduir a un vaixell que salpava al cap de mitja hora. No sé ni com es deia, aquell vaixell. L'escocès em va presentar un mariner sense dir-me'n el nom, em va desitjar sort, em va donar la mà i es va perdre en la foscor del moll.

12

El Ricard es va llevar a les vuit, tot i que era diumenge. No tenia més son. Es va dutxar i va anar cap a la cuina a esmorzar. Es va preparar una llesca de pa sucat amb tomàquet, un bon tall de formatge, un got de llet amb cacau i els insubstituïbles cereals. Al matí tenia més gana que mai. Sobre la tauleta de la cuina hi va trobar el diari que el seu avi comprava cada dia tornant de treballar. Normalment no el llegia mai, el diari; el fullejava només de tant en tant. Els dies de cada dia amb prou feines tenia temps d'esmorzar i d'arribar d'hora a l'institut, i els dies de festa esmorzava més tard, però amb el delit de sortir de seguida a buscar l'Àstrid o algun dels seus companys. El diari sobre la tauleta de la cuina era el senyal que el seu avi ja havia tornat de treballar i que tot anava bé. El dia començava amb normalitat.

Aquest diumenge no havia quedat amb ningú en-

cara, no tenia res a fer, de moment. I contràriament al que era habitual els dies festius, havia matinat. Podia prendre-s'ho tot amb calma. O sigui que va agafar-se el diari comarcal per donar-li una ullada mentre esmorzava tranquil·lament. Una de les notícies petites de portada era l'atrancament a un estanc de Sant Pere de Ribes. *Home apunyalat en un atrancament a Sant Pere de Ribes*, deia el titular. Amb aquella somnolència matinera, el primer que li va venir al cap és que els diaris només diuen desgràcies, que les notícies sempre són males notícies. Que els diaris et fan venir mal rotllo, vaja. I a sobre, la premsa comarcal parla d'allò que passa a la vora de casa i t'esquitxa els sentiments amb desgràcies que són a quatre passes. La gent gran es queixava que cada cop hi havia més inseguretat, que ara ja no es podia anar tranquil pel carrer. La vella cançoneta de sempre. La gent gran sempre rondina. La gent gran sempre es queixa, pensava el Ricard. Va continuar llegint relaxadament la notícia de l'atrancament a un estanc. *El propietari d'un estanc de Sant Pere de Ribes va ser apunyalat ahir al matí per un individu que va irrompre en aquest establiment amb la cara tapada amb un passamuntanyes*. Somnolent encara i no se sap si dut per un punt de morbositat va

voler mirar la informació que sobre aquesta notícia de portada es donava en les pàgines interiors. Així que va començar a llegir més detalls sobre aquest fet li va anar desapareixent la sensació de relax dominical i va instal·lar-s'hi al cos una angoixa creixent. Eren quarts de nou; en aquella hora el forn de la Teresina ja devia ser obert. Va trucar a l'Àstrid. Potser ja s'havia llevat. No tenia el mòbil desconnectat. Quina mania de desconnectar el mòbil!, va rondinar internament el Ricard, tot i que ell sabia que els pares de l'Àstrid l'obligaven a desconnectar-lo quan la noia se n'anava a dormir. O sigui que, sense poder-se esperar, va decidir trucar al fix.

—Digueu —va respondre la Teresina a l'altre costat del fil telefònic.

—Bon dia, Teresina, sóc el Ricard.

—Ja et conec la veu. On vas tan matiner?

—Que hi ha l'Àstrid?

—Veig que de mi no en vols saber res, eh? —va fer, de broma, la Teresina —L'Àstrid encara dorm. Què passa, que truques tan d'hora?

—Res..., volia parlar amb l'Àstrid.

—Sí, això ja ho sé. Ai! Quina en deveu portar de cap! Pots esperar-te una horeta a parlar amb ella o és

molt urgent, el que li has de dir? —va continuar dient la Teresina amb un to burleta afectuós.

—Li torno a trucar d'aquí a una hora, més o menys.

—Vols que li digui alguna cosa?

—No, no cal, gràcies.

—Entesos, senyor. Quan la princesa es llevi li diré que li has trucat.

—Gràcies, Teresina. Fins després.

El Vicent, com cada matí, dormia unes quantes hores. El Ricard va tornar a llegir la notícia. *El propietari d'un estanc de Sant Pere de Ribes va ser apunyalat ahir al matí per un individu que va irrompre en aquest establiment amb la cara tapada amb un passamuntanyes.* Fins aquí, res. Aquest epígraf no despertava cap sospita. El que havia alterat la pau del Ricard era el text central de la notícia. *Un individu amb la cara tapada amb un passamuntanyes i armat amb un ganivet de grans dimensions va atracar ahir l'estanc del carrer Major de Sant Pere de Ribes. El delinqüent va irrompre a l'establiment al voltant de dos quarts de deu del matí aprofitant que en aquell moment no hi havia cap client. Va amenaçar-ne el propietari amb un ganivet que va col·locar-li punxant-li la barbeta per a intimidar-lo. El*

delinqüent va exigir els diners de la caixa i uns quants cartons de tabac ros. Segons ha explicat la mateixa víctima, l'estanquer va aprofitar un dels moviments que va haver de fer per a carregar els cartons de tabac en una motxilla de l'atracador per polsar una tecla d'un central d'alarmes que tenia en un prestatge de la part interior del taulell. El lladre, visiblement nerviós, va advertir aquest moviment de l'estanquer i sense més paraules va clavar-li tres ganivetades. La primera va ferir la mà esquerra de l'estanquer, la segona i la tercera van punxar-li l'estómac. Acte seguit, l'atracador va sortir corrents de l'estanc i, amb una empenta, va estar a punt de fer caure un client que aleshores entrava a l'establiment. Aquest client va ser justament el primer a auxiliar la víctima. L'estanquer va ser traslladat immediatament amb una ambulància a l'hospital comarcal. Segons informacions de darrera hora abans de tancar aquesta edició, l'agredit està fora de perill i es recupera de les ferides sofertes.

El Mundi. L'atracador de Sant Pere de Ribes era el Mundi. Un ganivet de grans dimensions, cartons de tabac ros, la motxilla... Tot lligava. L'atracador havia de ser el Mundi. El dissabte, el dia de l'atracament, el

Mundi s'havia presentat a casa del Vicent cap allà a les onze del matí. El temps suficient per a fugir amb tren des de Sant Pere de Ribes i arribar a ca l'avi com si vingués de Barcelona. Els cartons de tabac ros i el ganivet gran eren a la motxilla del Mundi. El ganivet del Mundi no tenia restes de sang, és cert; devia haver-lo netejat als lavabos de l'estació o d'algun bar. Li havia d'explicar a l'Àstrid. El Ricard va entrar a internet per a consultar la versió *on line* del diari. Va localitzar la notícia i se la va baixar. Va enviar-la per correu electrònic a l'Àstrid. Just en aquell moment va sonar el telèfon.

—Sí?

—Hola, Ricard...

—Àstrid, t'acabo d'enviar un correu. T'envio una notícia que surt avui al diari. Tens obert l'ordinador?

—No tinc ni oberts els ulls, encara.

—Astrid és important...

—Què passa? No m'espantis!

—Ahir van atracar un estanc de Sant Pere de Ribes i van apunyalar-ne l'estanquer.

—...

—L'atracador portava un ganivet molt gran i es va endur uns cartons de tabac ros en una motxilla.

—El Mundi?

—Sí, crec que sí.

—Crec que sí? Què vols dir?

—Ostres, Àstrid, tot quadra, no? Ahir el Mundi portava un ganivet gran i uns quants cartons de tabac a la seva motxilla.

—Però l'han detingut o no?

—És clar que no. Va entrar a l'estanc amb la cara tapada amb un passamuntanyes. Llegeix-te la notícia que t'acabo d'enviar, vols?

—Ricard... no t'embalis.

—Vols fer el favor de llegir-te la notícia o no?

—Estic obrint l'ordinador, coi!

El Ricard, impacient, va esperar durant uns segons que l'Àstrid li digues alguna cosa.

—Ja el tinc obert. L'estic llegint.

—Què?

—L'estic llegint, et dic..., si em deixes.

—D'acord...

El Ricard va haver d'esperar uns quants segons més. Se li van fer interminables.

—Aquí no diu res del Mundi.

—Àstrid... no ho entens?

—Clar que ho entenc. Que tu et penses que l'atra-

cador és el Mundi per això del ganivet gran, el tabac ros, la motxilla...

—Jo m'ho penso perquè està molt clar.

—Però no en tens cap prova. Podria ser tot una casualitat.

—Àstrid, per favor!

—No en tens cap prova... I el passamuntanyes?

—El passamuntanyes el va fer servir per amagar la seva cara amb la cicatriu.

—Fins aquí encara hi arribo, talòs! Vull dir que no hi havia cap passamuntanyes a la motxilla del Mundi!

—... Bé, segurament el portava a la butxaca de la jaqueta —el Ricard va quedar momentàniament desconcertat—. Això del passamuntanyes no hi fa res. Què volies, que es presentés a casa del meu avi amb el passamuntanyes posat?

—Ricard, tranquil, tio!

—No n'estic gens, de tranquil. Aquest home és perillós. I és un lladre, un delinqüent!

—Escolta, quedem d'aquí a una estona a la plaça i en parlem, *okey*?

—*Okey*. Fins ara.

El Ricard va imprimir-se la notícia de l'atracament i va baixar a la plaça amb bici com una bala. L'Àstrid ja hi era. El Ricard va trobar que l'Àstrid estava guapíssima, aquell matí. Però ara no era moment de pensar en aquestes coses, es va dir sense dir-s'ho. El noi va fer el gest de lliurar la notícia a l'Àstrid com si aquesta encara no se l'hagués llegit, però de seguida es va adonar de l'absurditat de la seva acció i va retirar la mà amb el paper imprès. Abans de dir ni hola ni bèstia què fas aquí, el Ricard li va deixar anar que havien de parlar-ne amb el seu avi. Per a la tranquil·litat del Ricard, l'Àstrid va admetre que les sospites del seu amic eren totalment fonamentades. Realment, tot quadra-va. Si el fet que el Mundi portés ahir al matí un ganivet enorme i uns quants cartons de tabac ros en una motxilla fos només una causalitat, una coincidència amb el que el diari explicava de l'atracador de Sant Pere de Ribes, la coincidència i la casualitat haurien de ser molt i molt grans. Massa grans. El Ricard va estar satisfet que l'Àstrid veiés les coses com ell. N'havien de parlar amb el seu avi i fer-ho era delatar-se ells solets, perquè volia dir haver de confessar que havien regirat la motxilla del Mundi d'amagatotis i, aleshores, sense cap altra raó que la desconfiança que els produïa la

cara lletja d'aquell home i el misteri que, segons ells, l'envoltava. Així i tot, en parlarien amb el Vicent, en parlarien amb l'avi.

13

El segon home que vaig matar i, de moment, l'últim que he mort, no em va sacsejar tant la consciència com el primer. Ja ho diuen que, amb el temps, se't fa la pell dura. Ho vaig portar millor. No vaig vomitar; em van venir arcades, però vaig poder contenir-me. Va ser una mort absurda com la primera, la del pobre Peter, el panotxa de pell blanca. Aquest es deia Nikolai i era rus. La mort no entén de nacionalitats ni de llengües. Un cop mort, ara penso que què més hi fa, que fos rus? La mort és a tot arreu i no té paraules. S'ho va buscar ell; jo vaig estar de sort. Un altre mariner borratxo. La mort sempre ronda els borratxos vora el mar. Fugint de Sebastòpol vaig anar a parar primer a Istanbul. Vaig desembarcar-hi de nit i vaig anar a petar a una fonda de l'estil de la de Sebastòpol, que em va recomanar el mariner sense nom que em va acollir com a polissó al seu vaixell. M'hi vaig

estar tres dies, perquè, afortunadament, vaig poder enrolar-me al Porto Vecchio, que sortia cap a Trípoli. Necessitava acostar-me a occident fugint del fantasma de la mort. Lluny de la Mar Negra. I les coses que té la vida, que fugint de la mort me la vaig tornar a trobar sense demanar-ho. A Trípoli, justament. El Nikolai era un pobre desgraciat, un miserable amb totes les lletres. A les venes, hi tenia més alcohol que sang. Ens vam conèixer a una taverna del port. On ens podíem conèixer, si no? El Nikolai malvivía fent feinetes d'estibador al port i estava endeutat amb tothom. No era mala persona. Però quan bevia, i bevia sovint, treia el mal geni i es posava insuportable, el cabró. La nit dels fets, va abandonar la taverna abans que jo. M'havia demanat diners i no li'n vaig voler deixar. Que et bombin, tio. No el coneixia de res i jo era allà absolutament de pas. Deixar-li diners era perdre'ls amb tota seguretat. Se'n va anar arrufant el nas i dedicant-me unes salutacions en rus que no vaig poder entendre, però que estic segur que no eren bons desitjos. Quan vaig sortir de la taverna, aquest dia anava força serè, perquè havia d'anar a dormir al Porto Vecchio i no em volia fer mal veure. Que el capità vegi que ets un bon xicot. A fer bondat toca, doncs! A la primera cantona-

da d'aquells carrerons estrets i foscos a ran dels molls, em va sortir el Nikolai i el seu ganivet. Tenia la mirada tèrbola i el pols tremolós. Nikolai, no. *No, money*. I ell que no baixava del burro. No em va fer gaire por perquè sabia que el podia. Va intentar punxar-me i, tot i la seva manca de perícia, em va anar de poc. Portava un ganivet extraordinàriament gros, un matxet dels que usen els submarinistes. El devia robar d'algun lloc. No en tenia prou amb el primer intent que se'm va tornar a tirar a sobre i de poc que cau a terra. De sobte va embogir i, com si algú li hagués donat corda, va començar a atacar-me amb una energia extrema i descontrolada, em va esguerrar la jaqueta d'una ganivetada, vaig caure a terra i tenia aquell animalot a sobre intentant fer-me la pell. Hauria fet el que fos per robar-me i obtenir uns quants bitllets, el fill de sa mare! Va aconseguir punxar-me a l'espatlla esquerra lleument. Vaig poder prendre-li el ganivet no sense sort i dificultats. Em sostenia els dos canells i intentava que jo mateix em fes el harakiri. Però aquella fulla immensa va anar a parar al seu estómac, primer, i al seu cor, després. No hi havia ningú. Em vaig endur el ganivet, el vaig rentar a una font i em vaig rentar jo, també. El Nikolai va acabar els seus dies a Trípoli.

Aquella nit em va costar adormir-me, però quan ho vaig aconseguir, ho vaig fer profundament.

14

L'avi va ventilar el tema en un tres i no res. El Mundi no era l'atracador de Sant Pere de Ribes perquè era incapaç de matar una mosca. L'avi dixit. Es preguntava el Ricard quina mosca li devia picar quan es va fer la cicatriu en forma de falç que guarnia la cara d'aquell angelet. Però no hi va haver arguments ni "indicis", que diuen els advocats i els policies. El ganivet gros, els cartons de tabac ros i la motxilla no eren indicis de res, es veu. És ben normal anar pel món amb un ganivet amb una fulla de pam. I si no és normal, a l'avi no li suposava cap sorpresa que el seu amic en portés un a la motxilla per a netejar-se les ungles, pelar-se la fruita o fer-ne qualsevol dels usos civilitzats, ironitzaven el Ricard i l'Àstrid. No hi havia res a fer, l'avi no va donar ni a l'Àstrid ni al Ricard un mil·límetre de marge per poder parlar-ne pausadament. Ell coneixia molt bé el Mundi i

això s'imposava per sobre de qualsevol "indici". L'avi Vicent no els va renyar del tot, però amb cara seriosa els va advertir que no tornessin mai més a remenar les bosses o les pertinences de cap persona, que això era una cosa lletja lletja encara que les intencions volguessin ser bones. Ni el Mundi ni ningú podia ser culpable de res pel fet de ser poc agraciat i tenir la cara marcada amb una cicatriu. Poques paraules però contundents. O sigui que el Ricard i l'Àstrid van haver de tocar retirada amb la cua entre cames. Amb la cua entre cames i de morros. Tots dos es preguntaven com podia estar tan segur el Vicent que el seu amic era una persona honesta. Tant, el coneixia? Aquell comportament no feia per l'avi, cavil·lava el nét. El Mundi no li queia gens bé i li generava tota mena de sospites; però que el sant baró del seu avi defensés incondicionalment aquell home, encara l'amoïnava més.

El Ricard i l'Àstrid ho tenien decidit. No va ser fàcil. De tant en tant encara els assaltava el dubte de si no es posaven allà on no els cridava ningú. No volien de cap de les maneres fer una criaturada. I tampoc no volien pecar de babaus. O sigui que finalment van concloure que s'havien d'arriscar. Havien d'anar

a Barcelona i fer una visita al carrer Princesa. Havien d'esbrinar més coses d'aquell home de la cicatriu a la cara. I ho havien de fer d'amagat, sense que el Vicent ni la Teresina ni els pares de l'Àstrid ho sabessin. Actuar d'amagat dels adults els produïa sentiments contradictoris: els feia gràcia, d'un costat, i els neguitejava de l'altre. Però ho havien de fer.

L'endemà a la tarda, en sortir de l'institut, el Ricard va anar a berenar a casa, com feia cada dia. I, com gairebé sempre, va trobar el seu avi escoltant música ben repapat a una de les hamaques del terrat. El va saludar i se'n va anar de seguida a la seva habitació. Hi va deixar la motxilla sobre el llit i va connectar l'ordinador. Per internet va cercar la guia urbana de Barcelona. Va localitzar el carrer Princesa. A prop del carrer Princesa, el punt de referència més conegut per ell era la plaça de la catedral, que, a més, el va fer traslladar de seguida visualment a la plaça de Catalunya, el rovell de l'ou de la ciutat. Arribar al carrer Princesa des de l'estació de Renfe de plaça Catalunya seria bufar i fer ampolles. Es va imprimir el plànol i se'l va guardar a la motxilla per si de cas li fallava el GPS del seu mòbil. Es va preparar una llesca de pa amb quatre preses de xocolata. Va embolicar el berenar en una bossa de

plàstic i el va entaforar a la motxilla. Va pujar novament al terrat i va explicar al seu avi que havia quedat amb l'Àstrid per a fer els deures. Evidentment, no era el primer dia que l'Àstrid i ell quedaven per fer deures junts. L'avi li va recordar, una vegada més, que no tornés més tard de les vuit, que era l'hora fixada per sopar. El Ricard es va carregar la motxilla a l'esquena, va pujar a la seva bici i va iniciar el camí cap al poble.

Amb bicicleta i de baixada no es trigava més de cinc minuts de cal Vicent al forn de pa. La Teresina, que va veure arribar el noi, li va obrir les cortines de la porta del darrere perquè deixés la bicicleta dins casa.

—Ja veig que avui us toca fer junts els deures, oi?

—Sí. Que hi és l'Àstrid?

—Suposo que sí. Ja has berenat?

—No, però me'l porto aquí dins la motxilla.

—¡Caram! Sí que deuen ser importants els deures d'avui, que no has parat ni a berenar.

—No, però... així comencem a fer-los mentre berenem i els acabem abans.

—Està bé, home. Ara de seguida li dic a l'Àstrid que ets aquí.

El Ricard va tenir la impressió que la Teresina, l'àvia de l'Àstrid, tenia una habilitat especial per a de-

tectar intencions secretes. L'àvia de l'Àstrid era aguda; aquella dona tenia olfacte emocional, va pensar el noi. Ara que, ben mirat, per què havia de sospitar res, la Teresina, si ni tan sols coneixia l'existència del Ramon Gamundi? Segur que no el coneixia?, es va preguntar. La Teresina era molt amiga del seu avi. Potser sí que el coneixia; potser el Vicent li n'havia parlat. Tant era, no hi feia res. No, no podia sospitar res, la Teresina, va concloure el Ricard en els seus pensaments. Era ell, el Ricard, el que podia engegar-ho tot en orris quan encara no havia començat res. Eren els seus nervis i el seu comportament poc natural el que podia fer sospitar a tothom que el veiés si no es calmava una mica i no mirava d'actuar amb absoluta normalitat. Mentre es feia aquestes reflexions, va aparèixer l'Àstrid. Com sempre que quedaven per fer deures, van anar a seure al menjador. Feien servir la taula del menjador com a estudi. El Ricard va explicar les seves pors a l'Àstrid. La noia, més cerebral que el seu amic, no en va fer ni cas.

—Has mirat la guia de carrers de Barcelona? Mira, he passat per l'estació i tinc aquest fullet amb els horaris dels trens de rodalies. Ho tenim bé, n'hi ha molts. Durant el dia n'hi ha un cada mitja hora i a les hores

punta, n'hi ha un cada dotze minuts.

—Perfecte. Guaita, m'he baixat aquest plànol d'internet.

El Ricard coneixia prou bé el centre de Barcelona. Havia viscut en aquesta ciutat fins al terrible accident que va segar la vida als seus pares. Podien anar a peu al carrer Princesa des de l'estació. Havia consultat el *Google Maps* i la distància entre l'estació i el carrer Princesa era poc més d'un quilòmetre. Caminant, hi havia un quart d'hora, més o menys. Aquesta distància no seria un problema, doncs. Van considerar que el desplaçament fins al carrer Princesa i la corresponent tornada els suposaria una hora i mitja: mitja hora de tren d'anada, mitja de tornada, i un quart d'hora d'anar i un de tornar des de la plaça de Catalunya fins al carrer Princesa. Una hora i mitja no era gaire, però era clar que no hi podien anar un dia d'entre setmana. Segons quin dia fos, sortint de l'institut no podien ser a casa a les vuit, que era l'hora del sopar del Ricard amb el seu avi. Van decidir que hi anirien un dissabte al matí. Molts dissabtes al matí se'ls passaven a la placeta de la font. Cap dels seus familiars notaria, doncs, la seva absència. Agafarien el tren de les deu d'anada i podrien tornar amb el de la una. Tindrien aproxima-

dament una hora i mitja per fer les seves indagacions. No era gaire, però, si calia, podien repetir aquesta escapada. Van acordar que seria el dissabte vinent. Mentre en parlaven, l'Àstrid va tenir un moment d'acovardiment. Va insinuar al Ricard, només insinuar, que potser en feien un gra massa. Però el Ricard va tallar de soca-rel els dubtes de la seva amiga. El xicot va recordar-li una mica inflammat que tot era en benefici d'ell i del seu avi i que si ella no volia acompanyar-lo, hi aniria tot sol.

—No pateixis, Àstrid, no ens passarà res. Anar amb tren a Barcelona no és cap cosa de l'altre món —va insistir el Ricard.

—Sí, ja ho sé, però... tinc el cap fet un embolic. No ho sé. També en podríem parlar amb la meva àvia, no?

—Sí, és clar. I saps que és el primer que ella faria? Parlar-ne amb el meu avi. I tu i jo quedaríem com dues autèntiques criatures obsessives. M'imagino el que dirien: caso'n l'olla, la gent jove! Aquests marrecs han vist massa pel·lícules!

Una vegada més, l'Àstrid va haver de cedir davant del seu amic. I un cop va dir el sí, la noia va voler esbandir de la seva ment qualsevol ombra de dubte. Confiava amb el seu amic. Tot i ser de la mateixa

edat que ella, aquell noieta sovint transmetia a l'Àstrid una confortant sensació de seguretat. Era una persona contradictòria, perquè a voltes se'l veia cagadubtes. L'Àstrid li havia fet molt de costat d'ençà de l'accident dels seus pares. En el fons, l'Àstrid no veia que aquest assumpte del Mundi mereixés trencar-s'hi gaire la closca. L'Àstrid sabia que el Ricard patia pel seu avi, que el volia protegir, perquè se l'estimava una cosa fora mida. No tenia cap més familiar, el Ricard, i potser per això era hipersensible davant de qualsevol situació que ell concebés com una amenaça per al seu avi. El Ricard necessitava el seu avi, el seu afecte. Necessitava protegir-lo per ser protegit. Ell i el seu avi formaven un cercle íntim d'estimació que no podia trencar cap intrús amb una cicatriu a la galta. Ni amb cicatriu ni sense. L'Àstrid ja havia fet un cop de cap, doncs. No es volia fer enrere. Havien pres una decisió i no volia arrugar-se. Tot fos pel seu amic. El xicot sabia perfectament que l'Àstrid ja no ho deixaria córrer.

Així que el dissabte d'aquella mateixa setmana van agafar el tren de les deu. Van comprar els bitllets d'anada i tornada a una màquina expenedora. Van situar-se al pis de dalt d'un dels vagons. El Ricard havia viatjat força amb aquests trens de rodalies quan

vivia a Barcelona. Van seure a la banda de muntanya. La visió del mar i d'aquella costa retallada li portava mals records. Van arribar puntualment a l'estació de la plaça de Catalunya. Portaven imprès el plànol del centre de Barcelona que s'havien baixat d'internet. El Ricard tenia ben estudiat el recorregut fins al carrer Princesa. Van baixar pel Portal de l'Àngel fins a la catedral. Van seguir per la Via Laietana fins a arribar al començament del carrer Princesa. Mira que si es trobaven de cara el Mundi?, van pensar. Aquest era un risc que havien de córrer sense remei. Els dos vailets anaven amb gorres de visera per ocultar al màxim la seva cara. No sabien ni el nom de la pensió on s'hostatjava el seu home. El seu pla era preguntar a l'encarregat o encarregada de cada pensió si allà hi feia estada el senyor Ramon Gamundi. Si la resposta era positiva, podien passar dues coses: que el Mundi estigués en aquell moment a la pensió o que n'hagués sortit. El pitjor dels casos era que el Mundi estigués a la pensió; si fos així, havien previst donar un fals encàrrec a la persona que els atengués sense haver de veure l'individu en qüestió i sortir tan de pressa com poguessin, però, això sí, amb la màxima naturalitat. Si fos aquest el cas, almenys ja sabrien on residia el

vell mariner. Si, per contra, el Mundi no era a la pensió en aquells moments, havien de mirar d'esbrinar com més coses millor sobre els seus costums i, si fos possible, obtenir la referència d'un altre lloc on potser podrien trobar-lo. Saber quins llocs freqüentava aquell home els podia donar molta informació sobre el tipus d'activitats que portava. Cap dels dos joves ho va confessar a l'altre, però, ara que havien arribat on es proposaven, sentien de cop tot el pes de la responsabilitat i del risc que comportava la seva iniciativa. Si l'amor propi que sentia un davant de l'altre no els ho hagués impedit, de bona gana haurien reulat tots dos de seguida i haurien emprès el camí de tornada cap a casa. Caminaven pel carrer Princesa enganxats a la paret d'un dels seus costats mentre miraven de descobrir l'anunci d'alguna pensió. L'Àstrid va veure'n una a l'altra banda de carrer.

—Ei, Ricard! Aquí n'hi ha una.

El cor els va fer un salt terrible a tots dos i els va començar a bategar com si portessin dins del pit un ramat de cavalls desbocats. Van veure que Ramon Gamundi, el famós Mundi, s'acostava de cara per l'altra vorera. I acte seguit, el Ricard i l'Àstrid van baixar el cap tots dos instintivament, ocultant-se darrere la vi-

sera de la gorra. De reüll, plens de por, van poder veure com el Mundi, que duia la seva motxilla, travessava el portal de la pensió. Afortunadament, l'home de la cicatriu no els havia vist.

—Marxem, Ricard, marxem!

—Ara? Espera un moment.

—Ostres, Ricard, ens enxamparà.

Els dos vaillets van girar cua en direcció a la Via Laietana —l'avinguda des d'on comença el carrer Princesa—, amb el seus cors bombant sang amb energia, frenèticament. Estaven espantats. El Ricard va intentar sobreposar-se.

—A veure, Àstrid, ha passat res?

—Et sembla poc?

—El què?

—Vinga, Ricard, no et facis l'homenet, ara.

—Sí, el que ha passat és que ara ja sabem en quin hostal fa vida aquest home.

—I?

—Ostres, nena, que el podem espiar...

—Vinga, no em facis riure, home!

—Àstrid, fem una cosa. Espera't aquí, si vols, mentre jo vaig a donar una ullada a l'hostal i quan torni ens n'anem altre cop cap a casa, fa?

—I una merda, em quedo jo aquí sola, maco!

—Véns amb mi, doncs?

—Ets més tossut que una mula!

El Ricard i l'Àstrid van tornar a entrar al carrer Princesa en direcció al portal de l'hostal on havien vist entrar al Mundi feia uns moments. El Mundi portava la seva vella motxilla. A dins hi devia portar també, segurament, el seu ganivet "de butxaca". Caminaven cap a l'hostal, però per fer què? No els va caldre contestar-se la pregunta perquè quan eren a tocar de l'hostal, el Mundi els va aparèixer novament de cara. I aquesta vegada no n'hi va haver prou amb les gorres de visera ni amb baixar el cap. El Mundi els va veure i els va mirar unes dècimes de segon de fit a fit. El Ricard i l'Àstrid es van quedar glaçats en un primer instant, però de seguida van girar cua i van marxar amb les cames tocant-los el cul. Agafats de la mà, caminaven de pressa de pressa com qui fuig del dimoni. Tota la fredor amb què inicialment havien preparat la seva acció s'havia esmuntat de cop. Definitivament, havien perdut el control.

—Anem cap a casa, sisplau —va demanar l'Àstrid.

—Anem-hi.

Veure aquell home els havia punxat el globus del

coratge. Es van sentir atrapats. Bona l'havien feta, ara. Van continuar tots dos a marxa atlètica cap a la plaça de Catalunya. Com s'ho prendria el Vicent? El Vicent i la Teresina i els pares de l'Àstrid. Havien ficat la pota fins al coll. El que havien fet era pitjor que remenar la motxilla d'aquell home. Els feia cosa el que potser els esperava en arribar al poble i, en canvi, desitjaven agafar el tren de seguida i sortir immediatament de Barcelona. Van haver d'esperar un quart d'hora el tren. Els rellotges es van tornar lents tots de cop. Els minuts s'allargaven com un xiclet. Tenien la mirada del Mundi gravada al cervell i no paraven d'observar la gent que circulava per l'andana, tement que, de cop, hi aparegués el seu entranyable espiat. Finalment va treure el cap un tren per la boca fosca del túnel de l'estació. Salvats. De moment. Van pujar al tren i, tot seguit, es van tancar les portes automàtiques i el comboi va arrencar. Quan el tren ja estava en marxa, des de darrere una finestra van veure com el Mundi acabava d'arribar a l'andana amb la seva inseparable motxilla.

15

Vaig guardar ben amagat el ganivet del Nikolai entre el meu equipatge. Portava dos morts a les espatlles i ja no en volia més. La mort m'havia deixat un *souvenir*, el matxet del Nikolai, una herència estranya, particular. Vaig deixar de freqüentar els locals portuaris. Quan desembarcava en una ciutat, m'endinsava cap al centre i observava la gent que toca sempre de peus a terra. Els no-mariners. De vegades escrivia una postal a ma mare i me la imaginava vella velleta, arrugada com una pansa i tota vestida de negre. Quants anys feia que no ens veiem? N'havia perdut el compte. Potser hauria d'anar a veure-la abans que morís, que no em passés com amb el pare. Pensava d'anar-la a veure però no en tenia mai ocasió. El Porto Vecchio s'havia convertit en la meua casa flotant. Una vegada, a Siracusa, em vaig fer unes fotos a un foto-matón i li vaig enviar una a ma mare. Que

sabés que el seu fill encara existia i que pogués veure quina cara feia. La tripulació del Porto Vecchio era prou apanyada. No hi havia cap Pitarch i d'haver-lo hagut no s'hauria posat amb mi, perquè jo ara era un home gran, un mariner fet i dret, amb dos morts a l'espatlla, encara que això no ho sabés ningú.

Quan passejava pel centre de les ciutats pensava en la Sofia, qui la va parir! Ara que tenia un ganivet de bona mida, potser podria passar comptes amb el Dimitri titella que la Sofia havia agafat de marit. Total, no ve d'un mort, s'és tan assassí matant un home com matant-ne uns quants. Em venien aquests pensaments, però jo sabia que era incapaç de fer més víctimes. Matar era un pal, per al mort i per a l'assassí. Sabia que ja no podia ser mai com tothom, que no podria deixar el mar ni l'ofici de mariner, perquè no havia fet res més en la meua merdosa vida. Però m'agradava mirar la gent de terra endins, les mares amb els seus fills, la gent comprant, els cambrers de camisa blanca servint la parròquia. Mirar-s'ho de fora tenia certa gràcia, no em pregunteu el perquè. Tothom caminava amunt i avall, com formiguetes, amb les seves preocupacions a dins la seva closca, a dins els seus cors. L'engranatge de la vida rutllava, bé o mala-

ment. Lluny dels molls, la vida era més neta, a primer cop d'ull. No es veia el mar, però es veia el cel. I el cel em semblava un mar immens ple d'illes desconegudes. La vida de debò, potser, era fora del mar i sota un cel blau. La vida que hauria pogut fer amb la Sofia i que no sé encara per quins set sous se'n va anar a fer punyetes. Jo hauria estat un bon marit i no hauria mort ningú. N'estic segur.

16

En baixar del tren i posar els peus a l'estació del poble, el Ricard i l'Àstrid van comprovar amb cert alleujament que no els havia anat a rebre ningú. Van tenir un respir. Seria possible que el Mundi no hagués trucat el Vicent per a informar-lo de la visita del seu nét i amigueta al carrer Princesa? Tant de bo, pensaven. Però no, sent realistes el més probable era pensar que la trucada del Mundi ja s'hagués produït feia estona. Quan van arribar al forn de la Teresina, ja els estava esperant un comitè de benvinguda. El Vicent, la Teresina i els pares de l'Àstrid eren allà tots plegats amb cara de pomes agres.

—Què nois, com ha anat l'excursió? Feia bo a Barcelona? —els va engaltar el pare de l'Àstrid.

El Ricard i l'Àstrid, sense saber on mirar, van mantenir-se en silenci.

—Però que no us vaig dir que el Mundi és una

bona persona? —va intervenir el Vicent—. No entenc que estigueu tan capficats en aquest home! Em pensava que amb la xerrada de l'altre dia ja havia quedat prou clar. Però ja veig que no.

Com un meteorit sortit de mare, al Ricard li va passar un moment pel cap demanar al seu avi de quina xerrada parlava, perquè el que era xerrar, no havien xerrat gaire, que diguéssim. Va ser un pensament fugaç. Vist i no vist. Amb el seu avi, del Mundi no se'n podia parlar. I el Ricard es va haver de mossegar la llengua i la ment i guardar-se per a ell mateix aquestes cabòries.

—Bé, em sembla que ara estaran una temporada sense moure's gaire de casa, oi, Vicent? —va dir el pare de l'Àstrid.

—Sí..., n'hem parlat tots plegats i hem decidit que durant els pròxims quinze dies no anireu a la plaça. En sortir de l'institut us quedareu a casa fent els deures o el que sigui —va reblar el Vicent.

—Cadascú a casa seva, és clar —va afegir la mare de l'Àstrid.

La Teresina va ser l'única de les persones grans que no va dir res. En el fons, la Teresina pensava que no n'hi havia per tant, que allò era una criaturada. Que

l'únic problema era que a aquell parell de ximplets els hauria pogut passar alguna cosa anant a Barcelona sense permís, i els seus pares i avis no ho haurien sabut fins vés a saber quan. Ai!, es deia la Teresina, quina no n'ha fet una o altra, de jove? I és clar que se'ls ha de renyar i castigar perquè tinguin prou clar que hi ha coses que no es poden fer! Però, ben mirat, tampoc no és tan greu, encara que la Teresina sabia que això a ells, al Ricard i l'Àstrid, no els ho podien dir per no crear una situació de permissió, de màniga ampla que aquí tot s'hi val. La Teresina, interiorment, era més benèvola que el seu fill i la seva jove, els pares de l'Àstrid. Potser el Vicent veia les coses com ella, però, és clar, sent avi li tocava fer el paper de pare i havia de mostrar-se rígid —segons en quines coses— davant del Ricard.

El Ricard va anar a buscar al magatzem del forn la seva bici i va emprendre el camí cap a casa. L'avi el seguia des de darrere amb la seva Bultaco. El silenci es va instal·lar aquella nit i uns quants dies posteriors entre el Ricard i el seu avi. Era un silenci fred, massa present, massa cridaner. Bon dia, bona nit, fins demà..., eren els únics oasis de paraules que trencaven aquell desert de veus.

Van passar un parell de mesos, i del Ramon Gamundi no se'n cantava ni gall ni gallina. Semblava que se l'hagués empassat la terra. Almenys, el Ricard no n'havia tingut cap més notícia i el xicot volia suposar que el seu avi tampoc no en sabia res. Vés a saber. Potser l'home volia estar-se una temporadeta allunyat del lloc de l'atrancament. L'Àstrid i el Ricard havien tingut temps suficient per penedir-se de la seva fracassada anada a Barcelona, però es preguntaven si el Vicent havia explicat al Mundi el motiu d'aquest viatge clandestí. Els dies següents, quan hi pensaven, es sentien ridículs. Quin parell de valents! Valia més que el Mundi no fos una mala persona o que, si ho era, no emboliqués el Vicent en cap mal afer, perquè si havia de dependre d'ells dos salvar la situació, anaven llestos. Els dos joves volien pensar que tot havia estat un excés de desconfiança cap a un personatge amb mala pinta. Potser s'havien precipitat. De tota manera, per si de cas, preferien haver perdut de vista aquell home. El Ricard tenia el seu avi fora de perill i li semblava que tot tornava a ser al seu lloc. Ell i el seu avi a la caseta, i el Tarkus i el Sindbad entrant i sortint de casa i vigilant el jardinet que l'envoltava. Fora intrusos! L'avi Vicent i el Ricard es necessitaven l'un a l'altre. Casa

seva era petita, ideal per a ells dos i massa petita per a voler-la obrir a tercers. I menys encara a personatges amb cicatrius a la cara i ganivets de pam a la motxilla!

Un vespre, mentre el Vicent i el Ricard sopaven, va sonar el telèfon.

—Hola, Mundi, què hi ha?, com va tot?... Sí, quant de temps, noi!

El Ricard es va adonar de seguida amb qui parlava el seu avi. Va parar les antenes amb la màxima atenció.

—Demà a dinar? Bé, molt bé, home... No, no em fas anar malament. No, si dino sol, el Ricard dina a l'escola. Quedem a la una a casa, d'acord?

El Ramon Gamundi tornava a fer acte de presència. I, a més, apareixia justament en un moment en què ni el Ricard ni l'Àstrid no hi podien ser.

—Qui era, avi? —va preguntar el Ricard fent-se el distret.

—El Ramon Gamundi.

—..., ah!

En aquella casa, anomenar el Mundi era el preludi d'un silenci llarg i incòmode. El Mundi s'havia convertit en un tema tabú: no se'n podia parlar. I, malgrat tot, l'avi es comportava amb certa naturalitat, com si mai no hagués passat res. Un dia més, la naturalitat

de l'avi li va fer pensar que tots les cavil·lacions sobre la maldat de l'home de la cicatriu havien estat només imaginació seva. Seva i de l'Àstrid, que la noia també hi tenia una part en l'assumpte. Semblava que l'avi no hi pensava ni poc ni massa, en el Gamundi. Bon senyal. Així i tot —ho havia de reconèixer— el Ricard s'amoïnava fàcilment quan sentia a prop l'alè d'aquell individu. No hi podia fer més. No li queia bé. Cicatriu i cara lletja a banda, la veritat és que no congeniaven.

Va trucar a la seva amiga quan el Vicent ja havia marxat a treballar al parc d'atraccions amb la vella moto i acompanyat del Tarkus ben repapat sobre el seient del sidecar. Va trobar que l'Àstrid reaccionava fredament, com dient i ara amb què em surts, un altre cop amb això? Que no n'has tingut prou, que ens castiguessin quinze dies sense posar els peus a la plaça? L'Àstrid tenia molt d'amor propi i segurament no s'havia perdonat a ella mateixa el numeret de l'anada a Barcelona i la tornada amb la cua entre cames. El Ricard ho va deixar córrer. L'Àstrid, que es va adonar que no feia gaire cas al que li explicava el seu amic més amic, va voler suavitzar el to distant de la seva actitud.

—En parlem demà a l'insti, fa? —va acabar concedint la noia.

Aquella nit, el Ricard va dormir millor que no s'ho hauria imaginat. Aviat va oblidar la trucada del Mundi i es va distreure mirant una pel·lícula que va acabar força més tard de l'hora que tenia pactada amb l'avi per a anar al llit. L'endemà, a l'institut, va ser l'Àstrid qui va reiniciar la conversa sobre l'home de la cicatriu. El Ricard i l'Àstrid eren bons amics, es coneixien molt bé, però, de vegades, la conducta de la noia desorientava completament el noi. La nit anterior gairebé no li havia fet cas, pensava el Ricard, i ara, en canvi, era ella qui treia el tema i ho feia amb un interès prou evident.

—I ara, què deu voler aquest home? —va dir l'Àstrid.

—Res d'especial, que jo sàpiga.

—Res?

—Dona, si fem cas al meu avi...

—Què diu el teu avi?

—No, res de nou, que es tracta d'una persona solitària, que necessita una mica de companyia...

—Quantes setmanes fa que vam anar a Barcelona?

—No ho sé. La tira de setmanes.

—Bah! Saps què? Deixa-ho córrer, Ricard.

—Aquest home ha estat la tira de setmanes sense piular i ara, de cop i volta, li torna agafar el rampell de

necessitar companyia i se'n va xino-xano a dinar amb el meu avi.

—Què vols dir?

—No vull dir res. O sí. No ho sé.

—Ricard, tio, no t'entenc.

—Escolta, encara em fa vergonya pensar en el nyap d'excursioneta que vam fer plegats a Barcelona. A mi, aquest individu em continua fent tan mala espina com abans; el que passa és que no vull tornar a fer el ximplet, entesos? Manies meves? Potser sí. Però no vull que el Mundi dels nassos posi l'avi en cap merder.

—Ep, no desbarris, tranquil!

—Com vols que estigui tranquil?

—Mira de no pensar-hi.

A la tarda, quan va arribar a casa, el Ricard encara hi va trobar el Mundi. Era al terrat, assegut en una hamaca, fumant sense parar i xerrant amb el seu avi.

—Mira qui ha arribat. Com estem, grumet?

—Hola —va contestar-li secament el vailet. No el va fer content, precisament, que el Mundi el tractés de grumet. Es volia fer el simpàtic, ja ho sabia, però ni les bromes ni les carantoines d'aquell home li feien gens de gràcia, a ell. Se'n va anar a buscar el berenar de seguida; almenys perdria de vista aquella cara una

estona. Però quan va haver acabat de berenar, no va poder resistir la temptació de tornar a contemplar aquella cicatriu en forma de falç que sobresortia del costat esquerre de la cara d'aquell home. Com es podia haver fet aquella desgràcia?, va pensar.

—Ricard, aquesta nit tindràs més companyia.

—...? —el noi va fer una ganyota de desconcert; això no li podia fer, el seu avi. Quedar-se sol tota la nit amb aquell home, no.

—El Mundi vindrà amb mi al parc d'atraccions, o sigui que el Tarkus es quedarà amb tu i amb el Sindbad.

El Ricard va canviar l'expressió. Va sentir un agradable alleujament. Per un moment s'havia sentit perdut.

—Molt bé —va contestar el xicot; i se'n va anar escales avall de seguida perquè no es notés l'estat de perplexitat en què l'havia deixat aquella notícia.

El cap li anava a cent per hora. Altre cop tornava a sentir-se envaït per la presència misteriosa d'aquell personatge. Altre cop tornava a patir pel seu avi, perquè no es deixés entabanar per aquell individu. Va trucar a l'Àstrid. Li havia d'explicar tot immediatament. Necessitava dir-ho a algú. Necessitava comuni-

car aquell estat d'excitació que inevitablement li produïa la proximitat d'aquella cicatriu en forma de falç. Va agafar el telèfon sense fils i en un racó de la cuina va marcar el número de l'Àstrid. Aquesta vegada, l'Àstrid va rebre la trucada de forma més càlida que el dia anterior. La noia va trobar francament estrany que el tal Ramon Gamundi anés a visitar el parc d'atraccions de nit, just quan era tancat al públic i el Vicent hi feia la feina de vigilant. El Vicent hi podia entrar a qualsevol hora gratuïtament i segurament podia fer passar també sense pagar algun amic. Ella i el Ricard hi havien entrat amb el Vicent moltíssimes vegades. I sense haver de pagar ni cinc. Per quina raó, doncs, el Vicent convidava el seu amic a visitar el parc de nit? Les sospites, fonamentades o no, que sobre aquell home havien quedat enterrades durant els últims mesos, van tornar a reaparèixer. Era clar que havien de fer alguna cosa. N'havien de parlar. Van quedar al cap d'una estona, com sempre, a la placeta de la font.

El Ricard va tenir clar de seguida que aquella mateixa nit havien d'espia el dos homes. Li sabia greu desconfiar de l'avi, però el noi intuïa que al Parc Iris, el parc d'atraccions, s'hi coïa alguna cosa. La intriga se'l menjava per dins. Es tractava del seu avi, del seu

estimat avi. Se sentia confús, però no volia tornar a fer una pallassada com el viatge clandestí a Barcelona. En això, ell i l'Àstrid estaven d'acord. Aquesta vegada, si es proposaven una iniciativa, havien d'arribar fins al final i ho havien de fer bé. Calia estar ben convençuts que investigaven un assumpte que s'ho valia, perquè tenien prou indicis per sospitar. Es podrien equivocar de ple, però si a la llarga els fets demostraven que anaven absolutament errats d'osques no volien haver-se de sentir avergonyits per la seva conducta.

Van començar a fer plans. El Ricard ho tenia més fàcil perquè podia marxar de casa sense haver de donar explicacions a ningú. L'Àstrid havia de burlar, en canvi, la presència del seus pares i de la seva àvia Teresina. Haurien d'agafar les bicis i l'Àstrid sempre desava la seva a l'entrada de darrere del forn. El perill era que per a agafar la bici, l'Àstrid havia de passar just pel costat de l'obrador on treballava el seu pare. Havia d'aprofitar que el seu pare estigués d'esquena o un moment seu de distracció i passar com un llamp fins a arribar a la bici i, ràpidament, a la porta de sortida. Ho havia d'intentar, no hi tenia més remei. Van quedar a les deu a casa el Ricard. En aquella hora, el Vicent i el Mundi ja faria una bona estona que haurien

marxat.

A les deu menys cinc de la nit d'aquell dia, el Ricard va veure que s'acostava al jardí de casa la llum pàl·lida d'una bicicleta. El Tarkus i el Sindbad es van situar vora la porta reixada del jardí bordant amb autoritat. L'Àstrid va arribar bufant per l'esforç de la pujada i pel ritme del pedaleig que la por d'aquell camí nocturn i solitari li havia fet agafar. Els gossos van reconèixer l'Àstrid i van aturar el seu concert de lladrucs. La noia va cridar-los pel seu nom reiteradament per garantir-se que els animals realment l'havien reconegut. El Ricard ja era a punt. Havia agafat un parell de llanternes frontals per si de cas. El Tarkus i el Sindbad no entenien aquella visita nocturna i menys encara on volien anar aquells dos vailets amb bici en aquelles hores de la nit. Els cans estaven decidits a acompanyar-los. Feia una nit freda, una nit de vent mariner. Un vent humit d'aquells que se't posa a dins del cos i et fa venir esgarrifances. Quan el Ricard va obrir la porta del jardí per treure a fora la seva bici, tots dos animals van sortir més contents que unes pasqües; tenien ganes de passejar, pobres bèsties. L'Àstrid i el Ricard en van agafar un cada un del collar i els van fer tornar a entrar al jardí. El Tarkus i el Sindbad no

van entendre aquell abandonament i es van quedar tots dos ganyolant amb cara de pena a frec de la porta. Els dos ciclistes vam emprendre el seu camí. El parc d'atraccions no era excessivament lluny de la casa del Ricard. Havien de baixar fins a la urbanització veïna i després enfil·lar una carretera que, primer de forma suau i, després, de forma força més accentuada, portava a un turonet situat més o menys a la mateixa alçada que la caseta del Vicent, en la mateixa línia de la serra però uns dos quilòmetres més al sud. Quan s'aproximaven a l'entrada del parc d'atraccions, el Ricard va pensar que havien fet sort que el seu avi no s'hagués pogut endur el Tarkus com a acompanyant, perquè possiblement aquest els hauria flairat des d'una hora lluny. En ser davant la porta principal del parc, van deixar les bicicletes vora un marge, sota el recer d'un garrofer. Dos focus potents il·luminaven l'entrada del parc i, enmig de la foscor dels voltants, donaven a aquella zona l'aparença d'un escenari de teatre. Van trobar tancada amb clau la porta de l'entrada principal. Van haver de saltar la reixa que acordonava tot el parc i ho van fer vint metres més enllà de la porta, protegits per la foscor de la nit. Ho van poder resoldre sense gaires dificultats. Un cop a dins, van anar avan-

çant amb silenci fins a la garita del guardià, la caseta on el Ricard sabia que el seu avi es resguardava del fred i hi tenia el mobiliari auster propi d'aquestes estances: una tauleta de despatx, un parell de cadires, un telèfon, un televisor i una estufeta elèctrica. El Ricard i l'Àstrid caminaven lentament; s'anaven amagant darrere dels plataners, les oliveres i les palmeres que, de forma majoritària, formaven la població d'arbres del parc. Quan van ser a tocar de la garita del guardià, van poder sentir les veus del Vicent i del Mundi. Xerraven tranquil·lament. No entenien el que deien i no volien acostar-s'hi més per por a ser descoberts. Van acordar situar-se a la paret del darrere de la garita; per molt a prop que fossin dels dos homes, allà no els podrien veure per què quedaven totalment amagats en la foscor. A les parets laterals d'aquesta caseta hi arribava, en canvi, una mica de claror del llum situat sobre la porta d'aquest petit habitacle. Van estar-se allà, asseguts a terra, vora mitja hora. Sort que n'eren dos, perquè l'un a l'altre es feien costat. Encara que amb certes dificultats, ara sí que sentien la conversa dels dos homes. No deien res que els pogués interessar particularment; parlaven de tòpics, del temps, del ràpid que passava la vida, de com s'havien fet vells gairebé sense

adonar-se'n. El Ricard i l'Àstrid no podien passar-se tota la nit en aquella situació. Gairebé sense parlar, ajudant-se de signes, van quedar que com a molt, si no passava res, restarien allí mitja horeta més i prou.

Veien que passava la mitja hora fixada i ja es feien a la idea que se n'haurien de tornar sense haver tret cap profit de la seva sortida, quan van sentir que el Vicent proposava al Mundi d'anar a donar una volta per l'interior del parc. El Vicent acostumava a fer cada nit unes quantes rondes de reconeixement. De nit, quan ja era tancat al públic, el parc quedava tènueament il·luminat. La il·luminació era més que suficient per poder-se desplaçar per dins del parc sense haver de fer servir les llanternes. Havien d'anar alerta, doncs, perquè ells mateixos també podrien ser fàcilment vistos. Van seguir a uns cinquanta metres de distància els dos homes. Semblava que el Vicent anava explicant cada una de les atraccions al seu amic. Van passar per la tallaia, per la gran roda, pels cavallets, per les muntanyes russes. Immòbils i silencioses, de nit, les atraccions semblaven esquelets gegantins d'uns dinosaures fantàstics. A davant, ben al fons, es podia veure tota l'estesa de llumetes de les urbanitzacions que poblaven la plana tocant a la costa. El Vicent i el Mundi es van

aturar davant l'atracció de la barca basculant; aquell vaixell de secà representava una goleta pirata. S'hi van entretenir una estoneta; semblava que observessin amb deteniment l'arboradura de la nau. L'Àstrid i el Ricard van pensar que aquell vaixell d'artifici portava als dos homes records dels seus vells temps de mariners. Tots dos llops de mar es van quedar uns minuts quiets, plantats al mig de l'embarcació sense dir res. Finalment, es van decidir a moure's i es van dirigir a l'edifici circular que contenia la sala dels miralls. Hi van entrar i, afortunadament per a l'Àstrid i el Ricard, van deixar-ne la porta oberta de bat a bat. El Ricard coneixia molt bé aquella sala de miralls que oferien als visitants imatges grotesques del seu físic. Allà, ell s'hi havia emmirallat centenars de vegades. Els miralls distorsionaven les siluetes dels que s'hi contemplaven i en provocaven el riure. A uns deu metres de l'entrada, hi havia un mirall negre que allunyava la imatge dels qui s'hi reflectien. Aquest mirall servia, a més, de distribuïdor: a la dreta indicava l'entrada a la sala i a la seva esquerra estava situada la sortida. L'Àstrid i el Ricard van situar-se a un parell de metres de la porta d'entrada a la sala dels miralls, darrere el tronc recargolat d'una olivera. Van sentir que el Vicent explicava

alguna cosa al seu amic.

—Espero que avui ho puguis veure. Sempre em passa més o menys a aquesta hora, quan faig la primera ronda de la nit.

—Mira, Vicent, perquè ser que ets una persona seriosa, que si no... no m'agraden aquestes bromes!

—No és cap broma, renoi!

El Ricard i l'Àstrid van poder escoltar aquests últims fragments de la conversa dels dos homes.

—Hem de veure què fan!

—No siguis boja, vols que ens descobreixin?

—Si ens quedem aquí no servirà de res. Anem sense fer soroll fins a la paret i quedem-nos a la vora de la porta. La porta és oberta, si hi traïem el cap podrem veure alguna cosa.

—No em fa gens de gràcia.

—Ni a mi, però ho hem de provar.

Més silenciosament que mai, caminant de puntes, els dos joves es van col·locar al costat mateix de la porta d'entrada a la sala dels miralls. Primer va treure el cap l'Àstrid i va veure els dos homes, d'esquena, enfront del mirall negre. La noia va fer un senyal al Ricard perquè també hi donés una ullada. Els dos homes, que no podien veure els seus espies

perquè el mirall negre no estava encarat a la porta, semblaven hipnotitzats per aquell espill monumental. Els dos vailets van adonar-se que el mirall anava canviant de color per la part baixa; el negre s'anava tornant blau, d'un blau bellugadís, com si el mirall fos un dipòsit de vidre que s'anés emplenant d'un líquid blavós. El mirall es va tornar tot blau, del blau de l'aigua del mar. El mirall es va omplir del tot, fins al més amunt, d'aquella aigua blavosa. De mica en mica, a la part de dalt del mirall s'hi va dibuixar una línia que separava dos blaus, un blau marí i un blau cel. Sobre aquesta línia va anar apareixent una taqueta indefinida. La taca s'anava fent més gran mentre la línia divisòria dels dos blaus s'anava desplaçant cap al centre del mirall. Era un vaixell, allò que apareixia sobre la línia de blaus era un vaixell. Prodigiosament, el mirall negre de la sala de miralls del parc d'atraccions havia esdevingut una pantalla de mides espectaculars. En aquells moments, el mirall-pantalla estava reproduint la imatge d'un vaixell enmig la mar. El vaixell es va anar acostant fins a tenir-lo en un primer pla. Es van poder veure perfectament detalls de la coberta. Uns mariners l'estaven fregant. Era un vaixell de càrrega, un mercant. El Ricard i l'Àstrid es van quedar atònits

contemplant aquella transformació màgica del mirall negre. Però s'hi van quedar més encara quan en una de les seqüències d'aquella pel·lícula que mostrava la coberta de l'embarcació van descobrir que un dels mariners era el Vicent. Van poder veure la cara de l'avi del Ricard en els seus temps passats de mariner. Era el Vicent, però més jove. Mentre, els dos homes contemplaven aquelles imatges sense dir ni una sola paraula. El Ricard i l'Àstrid també s'havien quedat muts. Lentament, el vaixell es va anant fent petit a la pantalla; s'anava allunyant fins perdre's a l'horitzó i tornar a ser una taqueta. La línia que separava els dos blaus es va tornar a desplaçar des del centre del mirall fins a la part de dalt. Tot el mirall va tornar a ser blau marí i, després, el blau va anar cedint espai al negre de dalt a baix. El mirall havia recuperat el seu estat habitual.

Quan el Ricard i l'Àstrid van veure que el Vicent i el Mundi feien el gest de girar-se van amagar els seus caparrons instantàniament i, sense parlar-s'ho, van sortir corrents per a ocultar-se darrere l'olivera més pròxima. Al cap de res, els dos vells mariners van sortir de l'edifici de la sala dels miralls. La poca claror no permetia als dos joves espies veure gaire l'expressió de

les cares dels dos homes. El Gamundi caminava amb el cap baix, pensatiu. Sens dubte, la visió d'aquelles imatges l'havien impressionat. Els dos vells amics van passar per davant de l'olivera que amagava el noi i la noia. No parlaven. Caminaven en silenci, absents. Van refer el camí d'anada i es van dirigir de nou a la garita del vigilant.

—Anem-nos-en, Àstrid!

—Sí, marxem cap a casa.

Aquesta vegada, els joves espies havien aguantat fins a descobrir alguna cosa. Però no en parlaven. Tenien ganes de fugir, de tornar a trobar-se entre les flassades calentes dels seus llits. Ja no es van aturar a escoltar ni un retall de conversa dels dos amics mariners a la caseta del vigilant. Per a aquella nit ja n'havien tingut prou. Van tornar a saltar la reixa del parc, van pujar a les bicis i, sense creuar ni una sola paraula, van pedalar amb força camí del poble. Només un adéu fins demà va trencar l'aclaparador silenci dels dos amics ciclistes quan van arribar a la urbanització veïna de casa el Ricard i cada un d'ells va agafar un camí diferent.

17

Al'escola hi vaig anar poc, de petit. Don Jacinto, el mestre, era una bèstia amb bata gris. Els xiquets li teníem autèntica por. El seu regle de fusta, d'un metre sencer, treia la pols sovint del cul dels seus alumnes. *La letra con sangre entra*, deien aleshores. En *castellano*, és clar, la lengua del imperio. Mala llet i deliris de grandesa del franquisme. *¡Por el imperio hacia Dios!* Una colla de brètols malparits, eren! Vaig aprendre de lletra i les quatre operacions. Ja en tenia prou. Una de les poques coses que recordo escrites en els llibres era alguns fragments de poesia. Recordo alguns versos d'un tal Jorge Manrique:

*Nuestras vidas son los ríos
que van a parar al mar,
que es el morir.
Allí van los señoríos*

*derechos a se acabar
y consumir...*

No guardo gaire memòria de coses apreses, de l'escola, però entre aquestes poques coses també recordo uns altres versos d'Antonio Machado, uns que potser recordo perquè, de gran, els he sentit cantar al Serrat:

*Caminante no hay camino,
se hace camino al andar.
Al andar se hace camino,
y al volver la vista atrás
se ve la senda que nunca
se ha de volver a pisar.
Caminante no hay camino
sinó estelas en la mar.*

La vida són els rius. La mort és la mar. I jo m'he passat la vida en la mort. La mort és de color blau marí. A mi, la mort em respecta, em deixa viure, de moment. A la vida, m'he passat més hores a la mar que en terra ferma. Vaig néixer vora el riu, l'Ebre, i me'n vaig anar aviat aviat cap a la mar. A part de les dues baralles de mort que vaig tenir i a les quals vaig

sobreviure, la parca em va salvar també d'un naufragi. El naufragi del *Cap Roig*, a unes quantes milles de València. Ens en vam salvar dos, només. Va ser una desgràcia infernal. La mort se'n va endur vint-i-vuit. Vint-i-vuit d'una tacada, en una sola nit. Però a mi em va deixar aquí entre els vius, no sé per què. A mi no m'estima ni la mort.

La mare també va morir sense que jo li pogués dir adéu. Com el pare. Això comença a ser una tradició familiar que acabarà en mi, perquè jo no tinc fills de qui acomiadar-me. Em moriré sol com un gos apallissat per la vida. Em quedaré sol, en un racó, a l'*Stella maris*, si em volen. Els joves que em mirin, allà arraulit i poca cosa, veuran un vell pansit, les restes d'un naufragi personal. I no caldrà perdre temps a explicar-los que abans del naufragi navegava a tota vela, com ara ells. No caldrà explicar-los que l'huracà Sofia em va desfer tota l'arboradura i que vaig fer aigües. Els joves baixen pel riu riallers i veuen el mar lluny, tan lluny que sembla que mai no hi hagin d'arribar.

18

L'endemà al matí, l'avi va despertar el Ricard a les vuit, com sempre.

—I el Ramon Gamundi?

—Se n'ha anat, ja.

El Ricard no va veure en el seu avi cap senyal de raresa, d'intranquil·litat. Se'l veia tan impassible com cada dia. El noi es va preguntar quant de temps devia fer que el seu avi es guardava el secret de la sala dels miralls. Es va preguntar si, a més del Ramon Gamundi, el seu avi havia explicat aquell fet a algú més.

—Et passa res, Ricard? Fas cara de preocupat. Tens algun examen a l'institut, avui?

—No, no; tinc... una mica de son.

L'avi no va hi insistir més. Sabia que al seu nét el preocupava alguna cosa però no volia atropellar-ne la intimitat. El Vicent era un home reservat; oferia sempre que calia la seva ajuda a tothom que la necessités,

si li demanaven; però, justament perquè ell era una persona de caràcter tancat, sabia mantenir la distància quan els altres donaven a entendre que no tenien ganes d'explicar els seus neguits.

A l'hora del pati, l'Àstrid i el Ricard es van aïllar de la resta dels companys. Sense haver quedat, es van trobar al racó de les confidències, una mena de passadís a l'aire lliure entre les parets laterals de dos dels tres edificis que formaven el conjunt de l'institut. Els va costar arrencar.

—Tu, què en penses, d'ahir a la nit? —va preguntar l'Àstrid.

—Jo? No ho sé.

—T'ha dit res, el teu avi?

—No. Bé, només m'ha preguntat si estava preocupat. Alguna cosa em deu haver notat a la cara. Però no sospita res, eh?

—Ja.

—Com pot ser que el meu avi sigui capaç de guardar un secret així sense dir-ho a ningú?

—I qui vols que se'l cregui? Si no haguessis vist el que vam veure anit, tu te'l creuries?

—...suposo que no.

Tornaven a estar atrapats com quan vam regirar la

motxilla del Gamundi i hi van descobrir el ganivet i els cartons de tabac. No podien parlar amb el Vicent del “mirall màgic” del parc d’atraccions perquè això implicava novament confessar-se espies. Aquest no era el camí. Però havien d’aconseguir fer parlar el Vicent del seu passat mariner. Havien de saber quin significat tenien les imatges d’aquell vaixell mercant. Quin poder estrany, quin truc, produïa aquelles imatges del mirall negre? El mar, sempre el mar. El mar era i havia estat permanentment en les vides de la seva família. El mar s’havia endut els seus pares per sempre. El mar havia separat el seu avi de la seva mare, quan ella era només una joveneta. I ara el mar es feia un altre cop present de forma misteriosa, de bracet d’aquest tal Mundi i d’un fenomen estrany a la sala dels miralls del parc d’atraccions. Que el mar no em robi l’avi, pregava el Ricard des de la intimitat de la seva veu interior. Que el mar no em robi l’avi!

El Ricard no veia feina fàcil arrencar al seu avi paraules sobre els seus anys de mariner. L’home li havia parlat alguna vegada del passat, de quan la Laia —la mare del Ricard— era petita, fins i tot de quan ell era un noiet i, a l’estiu, anava amb els seus amics a furtar

melons d’alguna horta del seu poble. O de les bromes que feia de petit el dia dels Innocents. Tot plegat, quatre anècdotes del passat. Però mai del seu passat mariner. El Vicent es mostrava absolutament hermètic sobre la seva vida a la mar. No obstant això, el Ricard va acordar amb l’Àstrid que intentaria treure el tema al seu avi amb el màxim tacte de què fos capaç.

Aquella mateixa tarda, en ser a casa, el Ricard es va preparar el berenar, va pujar al terrat i va seure en una hamaca al costat del seu avi. El noi s’anava menjant el pa amb xocolata com si res. De tant en tant, girava el cap per mirar el seu avi; el Vicent escoltava música, unes ranxeres, amb la mirada perduda a l’horitzó. El Ricard esperava no sabia quin moment oportú o quina excusa per preguntar al seu avi sobre algun fet relacionat amb la mar. Però no se li va acudir cap idea genial.

—Avi, no t’agradaria tenir una barqueta per a sortir a pescar els dissabtes o els diumenges?

L’home es va girar amb cara de sorpresa i una certa brusquedat, com si el seu nét li hagués fet una d’aquelles preguntes que, de vegades, resulten compromeses per a més d’un pare o mare, com ara “com es fan els nens?”, o “què vol dir que les dones tenen la regla?”,

o “què és una dona de la vida?”, o qualsevol pregunta sobre temes que es consideren no aptes per a menors i temes delicats per als grans. El Vicent va fer un sospir llarg i una pausa abans de contestar.

—No, la veritat és que no. Per què ho dius?

—No, per res... és que veure aquelles barquetes allà al fons, a la mar, m’hi ha fet pensar.

El Vicent va restar en silenci; de vegades, aquell home semblava una estàtua de pedra. El Ricard no va saber reprendre aquell fil per un altre costat. Tenia por que es notés massa que en portava una de cap. El seu avi no tenia un pèl de ruc.

Cada dia, l’Àstrid demanava al Ricard si hi havia notícies; i cada dia el Ricard li contestava que no. El passat mariner del seu avi semblava impenetrable. Van passar dies, setmanes. La rutina diària, sense sorpreses, semblava haver-se instal·lat una altra vegada a les seves vides. Del Ramon Gamundi no en tornaven a saber res. Almenys, l’Àstrid i el Ricard no en sabien res. Tan sols en una ocasió en què el Vicent s’estava afaitant i anava amb samarreta imperi, el Ricard va poder tenir un breu diàleg mariner amb el seu avi. El noi es va fixar, com si ho descobrís de nou, en el tatuatge morat que el vell mariner mostrava sobre el braç

dret. El Ricard coneixia perfectament aquell tatuatge; el coneixia tant que normalment no hi posava atenció. El tatuatge reproduïa una estrella que irradiava uns rajos de llum sobre una inscripció que deia *Stella maris*. El moviment dels músculs bellugava l’estrella al compàs de la maquineta d’afaitar. Feia molts anys que el Ricard no havia preguntat al seu avi sobre el perquè d’aquell tatuatge; segurament, l’últim cop que ho va fer el Ricard era molt petit; devia ser molt abans que morissin els seus pares. Però, vés a saber per quins set sous, aquell dia al Ricard se li va ocórrer demanar al seu avi què significava *Stella maris*.

—Vol dir estrella del mar. És una expressió en llatí. Ja saps que el llatí és la llengua mare del català i d’una colla de llengües... Cadascú té la seva estrella; bé, cadascú que vol acollir-se a una estrella. Diuen que l’estrella et protegeix. Per això, quan una persona té mala sort es diu que té mala estrella.

—Tu en tens una?

—Sí... i tu també en deus tenir una. Hi ha estrelles per a tothom. Per a tothom que en vulgui tenir, és clar. Però... a més, *Stella maris* és una institució, saps? És una organització pensada per als mariners. En molts ports d’arreu del món, *Stella maris* té una residència

per als homes del mar. Aquestes residències els ofereixen un lloc fraternal per a menjar, descansar, dormir i, en definitiva, una llar per a aquells que es troben lluny de casa.

—Tu hi devies anar molts cops, oi, a una *Stella maris*?

—Sí, alguna vegada... Escolta, Ricard, avui no tens partit de bàsquet? Ja tens la bossa preparada?

—No, però tinc temps...

—Vinga, romancer, espavila't! Si vols tenir bona estrella hi has de posar una mica de la teva part. Au, va! —I aquí el Vicent va donar per acabada aquell dia la conversa sobre les estrelles i els mariners. Aquell dia i la resta de dies.

L'Àstrid i el Ricard no podien esborrar de la ment el record d'aquelles imatges del vaixell mercant sobre el prodigiós mirall negre de la sala dels miralls. La curiositat, la intriga, un polsim de por i un cert patiment pel Vicent, s'havien apoderat dels dos joves.

19

Va arribar una nova primavera. Feia dies que plovia i no semblava que tingués intencions de parar. Tot i la pluja, la placeta de la font estava ben concorreguda. Quan plovia, el jovent se situava sota els porxos d'un dels costats de la plaça. El Ricard era dels nois que ho tenia pitjor perquè era dels qui vivia més lluny i per força havia d'anar amb bici fins a la plaça. Aquella tarda, el Ricard va arribar a la plaça fet una sopa. Portava impermeable i botes d'aigua però el ventet que bufava trencava la verticalitat de la caiguda de la pluja i actuava a manera d'aspersor. El Ricard tenia els pantalons texans absolutament xops. Alguns nois i noies van riure sorollosament de la pinta que feia el pobre Ricard. A l'Àstrid, en canvi, li va fer pena; quan el va veure com un poll mullat, un cert sentiment de compassió va estovar el cor de la noia; durant uns instants va percebre el seu amic com

un orfe desgraciat. La pluja, la mullena, era un tribut més que el Ricard havia de pagar per poder ser al costat dels seus amics i companys, per fugir de la solitud que l'acompanyava a la caseta del seu avi.

—Si et quedes tota la tarda així de mullat, agafaràs una galipàndria de campionat. Anem a casa meva, t'eixugaràs i et deixaré roba perquè et canviïs.

Van esperar que la pluja afluixés una mica i els dos amics se'n van anar cap al forn de pa. Hi van anar caminant i portant la bicicleta del Ricard de costat per poder protegir-se de l'aigua amb el paraigua de l'Àstrid.

—Però, criatura, on t'has posat? —va dir la Teresina així que va veure arribar el xicot en aquell estat. I a partir d'aquell moment no va caldre donar-li cap més explicació, perquè la Teresina es va ocupar de facilitar-li una bona tovallola de bany, de col·locar-li l'anorac vora un radiador perquè s'eixugués, de passar-li uns pantalons i uns mitjons gruixuts de l'Àstrid i, a més, de fer-li una bona tassa de llet calenta amb cacau acompanyada d'un succulent croissant banyat de xocolata. Va ser així, berenant com, casualment, el Ricard va veure la portada d'un diari local abandonat sobre la taula del menjador, amb una notícia que de seguida va

cridar-li l'atenció: *Els mossos atrapen l'atracador d'estancs*. La notícia es referia al famós personatge que el Ricard i l'Àstrid havien relacionat mesos abans amb el Ramon Gamundi. Definitivament, l'atracador no era el Ramon Gamundi. La policia havia seguit la pista d'un malfactor que canviava sovint la zona d'actuació per evitar ser descobert. Alternava els atracaments per pobles de la comarca del Garraf amb les comarques de l'Alt i el Baix Penedès, i fins i tot havia arribat a fer alguna incursió a l'Anoia. Pel que es veia, es tractava d'un fumador compulsiu que atracava sempre estancs, on mirava d'aconseguir un botí de cartons de tabac ros i, de passada, els diners de la caixa de l'establiment. Això és el que explicava el diari. Les sospites que el Ricard i l'Àstrid havien tingut sobre el "Mundi atracador" s'acabaven d'esfumar de cop. S'havien equivocat, ho havien d'admetre, cosa que no tornava més simpàtic ni persona mereixedora de confiança aquest home de la cicatriu al rostre. A ulls del Ricard i l'Àstrid, el Mundi continuava sent un misteri, un sospitós de males pràctiques.

Mentrestant el Ricard es refeia de la mullena, havia deixat de ploure. Els dos amics ja no van tornar

a la placeta de la font per retrobar-se amb els altres vailets. Els va fer mandra. Es van quedar a casa l'Àstrid mirant una sèrie a la televisió. Van poder veure, a més, un avanç informatiu especial. Una forta tempesta situada al sud-est de la península havia provocat el creixement sobtat de rieres i barrancs, i la consegüent inundació de molts pobles entre València i Castelló. Els danys materials encara no havien estat calculats però, de moment, es donaven per desaparegudes vint persones i se n'havia hagut de desallotjar de les seves cases més de vuit-centes. Els equips de Protecció Civil, la Creu Roja, els bombers, diversos cossos de seguretat i un bon nombre de voluntaris estaven treballant intensament en les tasques de rescat i desallotjament. La dona del temps va informar que, tot i que semblava que la tempesta anava perdent virulència, les previsions n'anunciaven el desplaçament cap al nord al llarg de tota la costa mediterrània. Es calculava que, a primeres hores de la nit, la tempesta es trobaria situada entre Tarragona i les comarques del sud de Barcelona. La dona del temps recomanava als televidents que evitessin circular per les carreteres, especialment les que travessaven alguna via d'aigua.

Quan va sentir aquestes notícies, la Teresina va

pensar que seria millor que, aprofitant que en aquells moments havia parat de ploure, el Ricard se n'anés de seguida cap a casa seva.

—I truca'ns quan hakis arribat, eh, Ricard?

El noi va travessar la porta del jardinet de casa seva just quan tornava a començar una pluja forta. El seu avi estava preparant el sopar.

—Què, t'has mullat gaire?

A l'anada, Déu n'hi do. Sort que l'Àstrid i la Teresina m'han deixat aquesta roba per canviar-me.

El seu avi li va agafar afectuosament el cap amb les seves dues manasses i, després, li va passar un parell de cops la mà dreta pels cabells carinyosament. El Ricard es va sentir sorprès i agraït perquè el seu avi no solia excedir-se gaire en aquesta mena d'afectes. A l'hora del sopar, el Vicent estava més xerraire que de costum. Es notava que tenia ganes de conversa, que volia comunicar-se amb el seu nét. Li va preguntar per l'institut, pels seus companys de classe, per l'Àstrid. Va parlar de què potser haurien de començar a rumiar què farien a les vacances d'estiu. Va comentar fins i tot que la família de l'Àstrid eren molt bona gent i que les bones amistats no tenien preu. Va parlar molt, l'avi. Massa. En els gairebé tres anys que portava convivint

amb el seu avi, no l'havia vist mai tan comunicatiu com aquella nit. Potser eren els efectes d'aquell temps, de tants dies de pluja, va pensar el noi; hi ha molta gent que acusa els canvis de temps; el temps produeix canvis d'humor, modificacions en l'estat d'ànim de moltes persones. La veritat era que, fins aleshores, el Ricard no havia observat mai aquestes influències del canvi de temps en el seu avi. Per això, aquella nit farcida de trons i llampecs, el va trobar estrany, el seu avi. Quan va ser hora de marxar cap al parc d'atraccions, el Vicent es va preparar el seu anorac, les botes d'aigua, uns pantalons impermeables que es col·locava sobre els altres i una capellina de plàstic que el cobria des del cap fins a més avall dels genolls. Abans de sortir de casa va fer un petó al front al seu nét com cada dia; només que aquella nit va ser un petó més retingut, més càlid. De l'habitable annex a la casa, el Vicent va treure'n la Bultaco amb el sidecar. Els dies de pluja, el Vicent desplegava una capota de lona sobre el sidecar perquè el Tarkus no es mullés. Va engegar la moto al primer cop de pedal, va obrir la porta reixada del jardí, la va travessar amb la moto, la va tornar a tancar, va mirar cap a la finestra de casa que donava al davant per dir adéu al seu nét amb el braç i tot seguit

va arrencar amb la parsimònia que li era habitual. El Ricard, amb el nas enganxat al vidre mullat de la finestra, va veure com el pilot vermell de la moto s'anava fent petit fins a perdre's al primer revolt.

La sala dels miralls del parc d'atraccions havia anat quedant arraconada en les converses entre l'Àstrid i el Ricard. Feia dies que no en parlaven. Aquell vespre, en una atmosfera carregada de tensió elèctrica, el Ricard va ser envaït un altre cop pels interrogants sobre el seu avi. Les ganes inhabituals de xerrar que havia mostrat l'avi aquell vespre, les seves mostres especials d'afecte i el comiat enmig d'aquella pluja persistent, van revifar en el Ricard el record emotiu de les imatges prodigioses del mirall negre de la sala dels miralls. Necessitava parlar-ne. Va trucar a l'Àstrid.

—Què passa?

—Res. Escolta, pots parlar?

—Sí... un moment que canvio de lloc... Digues.

—Àstrid, hem d'anar al parc d'atraccions.

—Ara?

—Sí, aquesta nit.

—Què ha passat? Ha tornat a venir el Mundi?

—No, no. El meu avi... està molt estrany... no t'ho sabria explicar. Mira... jo me n'hi vaig.

—Amb aquest temps que fa. Que no has sentit les notícies o què?

—M'importen un rave, les notícies. Me n'hi vaig. Véns?

—...Uf!... Ets més tossut que...

—...que una mula, ja ho sé.

—Espera'm, que vinc. Quedem a la rotonda de la urbanització d'aquí a mitja hora, entesos? Si quan hi arribi no hi ets, me'n torno cap a casa.

—Hi seré, dona. Agafo les llanternes per si de cas. Fins ara.

Plovia a bots i barrals. Uns llamps aterridors esguerraven una i altra vegada un cel ben negre i il·luminaven grandiosament el paisatge. Les descàrregues elèctriques, com un flash, descobrien la silueta de les oliveres i dels garrofers dels camps, tot un exèrcit de gegants ocults en la foscor de la nit. Darrere els llamps, uns trons ciclòpics colpejaven la terra.

L'Àstrid i el Ricard es van trobar puntualment a la rotonda de la urbanització i, immersos en una atapeïda cortina d'aigua, van emprendre la carretera cap al parc d'atraccions. En ser-hi, van deixar les bicicletes sota el mateix garrofer de l'altra vegada. Van saltar la reixa del parc i es van dirigir a la garita del vigilant.

El Tarkus els devia flairar perquè va fer un parell de lladrucs quan els dos amics van ser a tocar de la paret posterior de la caseta. I aquí va ser quan van tenir la primera gran sorpresa de la nit. El Vicent no estava sol. El Mundi seia al seu costat a la garita del vigilant del parc. Com s'ho havia fet aquell home per a arribar al parc en una nit tempestuosa de mil dimonis com la que estava fent? L'avi va fer callar el Tarkus i l'animal, que devia reconèixer aquelles olors com a familiars, no hi va insistir més. Van estar més d'un quart d'hora, que se'ls va fer etern, arraulits darrere la garita mentre la pluja queia amb tota la força. No podien ni veure ni sentir el Vicent i el Mundi. Van ser allà fins que tots dos homes van sortir per a fer la primera ronda de vigilància. El Tarkus va tornar a bordar i va anar directament a trobar els dos espies. Es van espantar. El Ricard va dir fluixet el nom del gos i aquest el va reconèixer de seguida. El noi li va ordenar, empenyent-lo, que se n'anés altre cop amb el seu avi. Si el Vicent hagués seguit el gos, els hauria descobert fàcilment. Però no, el Vicent va cridar el Tarkus mentre tancava amb clau la garita i tot seguit va iniciar la ronda. El Vicent, acompanyat pel Mundi, feia el mateix recorregut que l'altra vegada. El Ricard i l'Àstrid els seguien a més

distància que en l'anterior ocasió; els feia por que el Tarkus, que coneixia la seva presència, els delatés. El vigilant anava passant per cada una de les atraccions. Quan va arribar a la de la goleta pirata, s'hi va aturar. Tant ell com el Mundi van pujar-hi, s'hi van quedar palplantats un parell de minuts. Després van seguir el camí cap a la sala dels miralls. Hi van entrar i en va deixar la porta metàl·lica oberta. El Tarkus es va girar i va veure els nois mentre corrien per situar-se darrere la mateixa olivera de l'altra vegada. L'animal es va quedar al llindar de la porta protegit parcialment de la pluja per una teuladeta de tres pams de fondària que coronava la porta. El Vicent i el Mundi eren a dintre. Si els xicots s'acostaven a la porta com van fer en l'altra ocasió, haurien de trobar-se amb el Tarkus. Era molt arriscat. Amb tota l'alegria del món, el Tarkus podia fer que el Vicent els descobrís. Però s'hi havien d'atrevir. Van anar cap a la porta i el Tarkus va sortir a buscar-los. Van obligar el gos a situar-se en el mateix punt on era abans que ells dos es moguessin. Van treure el cap pel forat de la porta i van veure el Vicent i el Mundi drets, d'esquena, davant del mirall negre, que ja tornava a ser blau. El mirall negre s'havia transformat ja en pantalla. A la ratlla de l'horitzó

que mostrava la pantalla, s'hi veien petits els edificis alts d'una ciutat. Era la imatge d'una ciutat de la costa vista des de l'interior del mar. A dins de la pantalla s'estava fent de nit i es començava a desencadenar una tempesta. Aviat, la tempesta va ser a dins i a fora del mirall. Queia una pluja torrencial. Els vaillets van pensar que devien tenir a sobre la tempesta que aquella mateixa tarda havia anunciat la dona del temps. A la pantalla es va anar identificant el mateix vaixell mercant que recordaven de l'anterior visita. El mar estava enfollit i sacsejava el vaixell salvatgement. Es va veure bé la coberta del vaixell castigada pel martelleig de la pluja. En un salvavides, l'Àstrid i el Ricard van poder llegir la paraula Cap Roig. Devia ser el nom del vaixell. Sobre la coberta es va veure un mariner amb un impermeable groc. Quan el Vicent va veure aparèixer aquell mariner, va començar a moure els braços nerviós. Sobre la coberta del vaixell es van veure uns contenidors. Els contenidors, o estaven mal fermats o no podien resistir l'embat de les fortes i violentes onades. Es van començar a moure. El Vicent, que era un home tranquil, semblava cada cop més i més nerviós. Es gratava el cap, rondinejava paraules que els dos nois no podien entendre. El Mundi estava petrificat, no es

bellugava gens. Un contenidor es va desfermar del tot i es desplaçava per la coberta perillosament. El Ricard i l'Àstrid van sentir que el Vicent feia un crit ofegat: Capità! Devia referir-se al mariner de l'impermeable groc que ara tornava aparèixer en pantalla. El vaixell mercant era a mercè d'unes onades gegantines que el copejaven despietadament. El mar bramulava com una fera i omplia l'espai d'escuma blanca. El Vicent va tornar a cridar, ara amb tota la força. Va ser un crit d'advertiment, un crit de dolor que va rebotar per la sala dels miralls i es va perdre en la nit: CAPITÀ! CAPITÀ! Però el capità, aquell mariner de l'impermeable groc, a dins del mirall no el va sentir. CAPITAAAÀ!, va tornar a cridar encara més fort l'avi. El Tarkus va entrar a la sala dels miralls i es va col·locar vora el Vicent. El gos va iniciar uns udols llargs i sentits. Es va girar vent. El vent, a dins i a fora el mirall, era cada cop més fort. La ventada va arrencar el Ricard i l'Àstrid de la paret exterior de la sala dels miralls i els en va apartar. El vent els va continuar empenyent lluny de la sala dels miralls. No s'hi van poder oposar. Es van trobar encastats a la reixa del parc en un lloc proper al punt per on havien entrat. Empesos pel vent, van saltar la reixa. A l'altra banda de la reixa, el vent era força més

suau. Van agafar les bicicletes i van marxar cap a casa en un moment en què plovia a bots i barrals. Mentre, a la sala dels miralls, el Vicent i ara també el Mundi, cridaven desesperats: CAPITAAAÀ!

L'endemà, el Vicent no va tornar a casa. El son inquiet del Ricard es va trencar a quarts de vuit del matí. El noi va esperar el seu avi fins a quarts de nou. Li va trucar al mòbil. No feia senyal. Espantat, va trucar a l'Àstrid. Una vegada més tenia el mòbil desconectat. Va trucar al fix. S'hi va posar la Teresina. L'àvia de l'Àstrid va voler tranquil·litzar el noi; li va dir que no patís, que potser el seu avi s'havia adormit a la garita; la Teresina va convidar el Ricard a passar pel forn de pa perquè li tenia guardada una bona pasta. Però un cop va penjar el telèfon, la mestressa del forn va trucar de seguida a la policia.

Els mossos d'esquadra van inspeccionar tot el parc d'atraccions. La tempesta de la nit passada havia fet malbé l'atracció de la goleta pirata. Aquella embarcació de ficció havia aparegut tombada sobre el seu costat dret i gairebé partida per la meitat enmig d'un llac petit que s'havia format amb l'aigua de la pluja.

Segurament, un llamp havia impactat de ple la panxa d'aquella barca plena de seients buits. La policia va trobar el Tarkus, estirat a terra i completament xop. El gos, amb la mirada trista, restava totalment immòbil envoltat dels bocins de vidre del que havia estat el mirall negre de la sala dels miralls. Tocant del gos, un bassal d'aigua desprenia una forta sentor de mar. L'animal es negava a abandonar aquell lloc i, davant la insistència d'uns mossos, el Tarkus, un gos pacífic i juganer, per primera vegada en sa vida, va ensenyar les dents.

El naufragi de la goleta de pirates i el mirall negre van ser uns dels molts desperfectes que la tempesta va causar al parc d'atraccions.

A mitjan matí, a l'hora del pati de l'institut, la Teresina, que ja havia estat informada pels mossos, va anar a buscar el Ricard i l'Àstrid. El noi, així que va veure l'àvia de la seva amiga, va esclafir a plorar. El va abraçar. Va abraçar també l'Àstrid. Tots tres, somiquejant, van anar cap al forn de pa.

Cap al tard, el metge va donar un sedant al Ricard i el noi es va adormir profundament. A l'endemà, quan es va despertar, en un primer instant el va desconcertar l'habitació on es trobava. Tot seguit li va venir la

memòria. Va voler arrencar a plorar però no va poder. Es va acabar de vestir i silenciosament va anar cap al menjador d'aquella casa. La coneixia molt bé, aquella casa. Al menjador va veure la Teresina asseguda d'esquena. Semblava llegir el diari. S'hi va acostar. Per sobre les espatlles d'aquella dona, el Ricard va veure que la Teresina havia deixat sobre el diari un medalló de plata amb una cadena. El medalló tenia gravada una estrella que desprenia uns rajos de llum i, a sota, s'hi podia llegir *Stella maris*. El medalló estava situat just al costat d'aquesta notícia del diari:

25 anys del naufragi del Cap Roig

La nit passada s'han complert vint-i-cinc anys del naufragi del vaixell mercant Cap Roig a només vuit milles de la costa valenciana. El tràgic accident va suposar la mort de vint-i-vuit dels trenta tripulants de l'embarcació, en una nit d'aigües extremadament agitada per una forta tempesta. Segons es va poder esbrinar aleshores, la causa de l'accident va ser el desplaçament d'uns contenidors mal fermats que van provocar el desequilibri total de la càrrega i el ràpid enfonsament del vaixell. Si bé hi va haver dos supervivents, només es va fer públic el nom d'un d'ells: Ra-

mon Gamundi. L'altre mariner que va salvar la vida no va voler mai donar-se a conèixer i va evitar, amb èxit, ser reconegut i aparèixer en els mitjans de comunicació. L'armador del Cap Roig va respectar el desig d'aquest mariner de mantenir-se en l'anonimat i no va revelar-ne mai el nom. Vint-i-cinc anys després d'aquell tràgic accident, encara es manté el secret sobre la identitat del company supervivent de Ramon Gamundi.

